

Tampereen ammattikorkeakoulu

AMMATILLINEN OPETTAJAKORKEAKOULU

ERITYISKASVATUKSEN AMMATILLISET ERIKOISTUMISOPINNOT

”OPI OPPIMAAN” -kurssi
Maahanmuuttajien valmistavan koulutuksen opiskelijoille

Marjo Niittumäki, Eija Reuter

2007

NIITTUMÄKI, MARJO & REUTER, EIJA: ”OPI OPPIMAAN” -kurssi
Maahanmuuttajien valmistavan koulutuksen opiskelijoille
Tampereen ammattikorkeakoulu
Eryityiskasvatuksen ammatillisten erikoistumisopintojen kehittämishanke 49 s + 48
liites.
Ryhmän opettaja Päivi Lehtonen
Joulukuu 2007
Asiasanat: opiskeluasenteet, oppimistyyli, oppimiskanavat, muistaminen,
rentoutuminen, lukivaikeus

TIIVISTELMÄ

Kehittämishankkeen tarkoituksena oli laatia tuntisuunnitelma opiskelutaitojen kurssia varten maahanmuuttajien ammatillisen peruskoulutuksen valmistavaan koulutukseen. Pelkkä tuntisuunnitelman tekeminen ei kuitenkaan riitä, vaan sitä oli syytä kokeilla käytännössä. Ensimmäinen ”Opi oppimaan” -kurssi pidettiin Tampereen kauppaoppilaitoksella keväällä 2007 ja toinen syksyllä 2007.

Keväällä 2007 tuntisuunnitelmia tehdessään Marjo Niittumäki törmäsi siihen, että ei löytänyt kyllin selkokielistä materiaalia jaettavaksi opiskelijoille. Tavoitteena oli siksi myös panostaa käytettävän materiaalin muokkaamiseen paremmin maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden tarpeita palvelevaksi.

”Opi oppimaan” -kurssin taustalla oli konstruktivistinen oppimiskäsitys. Maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille konstruktivistinen opetustapa oli kuitenkin vieras, koska he olivat lähtömaassaan melkein poikkeuksetta tottuneet opetukseen, joka perustuu joko behaviorismiin tai kognitiiviseen pedagogiikkaan. Itsearviointitaitojen kehittäminen, mukaan lukien itsetunnon ja elämönhallintataitojen kehittäminen, oli ”Opi oppimaan” -kurssin yksi tavoite.

Kehittämishanke siinä laajuudessa kuin se tehtiin - tuntisuunnitelmat, kaksi kurssia ja päiväkirjojen kirjoittaminen tuntien kulusta - oli työläs, mutta antoi paljon tietoa siitä missä kohtaa suunnitelma toimi ja missä kohtaa oli kehittämisen paikka.

Opiskelijoille jaettavan materiaalin muokkaaminen siten, että muutkin opettajat voisivat sitä käyttää hyväkseen, jäi kehittämishankkeen aikana kesken. Opettaminen ja oppiminen olisi kuitenkin helpompaa, mikäli käytössä olisi selkokielisempää materiaalia. Seuraavia ”Opi oppimaan” -kursseja varten tätä kehittämistyötä on jatkettava.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	4
2 ENSIMMÄINEN ”OPI OPPIMAAN” -KURSSI KEVÄÄLLÄ 2007	6
2.1 Esittäytyminen ja itsearviointia	6
2.2 Millainen on hyvä oppimistilanne?	9
2.3 Mitä hyötyä on opiskelusta?.....	10
2.4 Aivojumppa ja konstruktivinen oppimiskäsitys	11
2.5 Opiskelun ydin	13
2.6 Opiskeluasenteet.....	14
2.7 Oppimistyylit.....	15
2.8 Oppimiskanavat.....	16
2.9 Muistaminen	19
2.10 Mind map.....	22
2.11 Älykkyyden lajit	24
2.12 Rentoutuminen	24
2.13 Lukivaikeus	26
2.14 Opiskelun suunnittelu.....	28
2.15 Tehokas lukeminen.....	30
3. TOINEN ”OPI OPPIMAAN” -KURSSI SYKSYLLÄ 2007.....	32
3.1 Esittäytyminen ja itsearviointia	32
3.2 Mind map	33
3.3 Mitä hyötyä on opiskelusta?.....	35
3.4 Opiskeluasenteet ja aivojumppa	38
3.5 Oppimistyylit ja oppimiskanavat.....	39
3.6 Muistaminen	41
3.7 Älykkyyden lajit	42
3.8 Opiskelun suunnittelu.....	42
3.9 Lukivaikeus	42
3.10 Konstruktivinen oppimiskäsitys	43
3.11 Tehokas lukeminen.....	44
4 POHDINTAA.....	46
LÄHDELUETTELO	48

LIITTEET	50
Liite 1 Aivojumbppaharjoitus: Samanlaiset kuviot ilmassa.....	50
Liite 2 Opiskeluasenteet	52
Liite 3 Oppimisasenteeni.....	53
Liite 4 Oppimistyyli	55
Liite 5 Oppimistyyli	56
Liite 6 Oppimiskanavien arviointi.....	58
Liite 7 Oppimiskanavien tyypillistä sanastoa.....	60
Liite 8 Hyvän muistin huoneentaulu	63
Liite 9 Muistamisharjoitus 1.....	64
Liite 10 Muistamisharjoitus 2.....	67
Liite 12 Älykkyyden lajit	69
Liite 13 Rentoutumisharjoitus	71
Liite 14 Kirjaimet sekaisin -harjoitus	73
Liite 15 Seuraavista sanoista puuttuu yksi kirjain -harjoitus.....	74
Liite 16 ”Kuulostaako samalta vai erilaiselta?” -harjoitus	75
Liite 17 Nonsense -sanat	76
Liite 18 Montako x-kirjainta kuulet sanassa? -harjoitus	77
Liite 19 Arvot -tehtävä	78
Liite 20 Aikavarkaat -tehtävä	80
Liite 21 Audittiivinen oppimistyyli	82
Liite 22 Kinesteettinen oppimistyyli	83
Liite 23 Taktiilinen oppimistyyli.....	84
Liite 24 Visuaalinen oppimistyyli	85

1 JOHDANTO

Tampereen ammattiopistoon kuuluu viisi yksikköä: Tampereen kauppaoppilaitos, Tampereen terveydenhuolto-oppilaitos, Kurun metsäoppilaitos, Pyynikin ammattioppilaitos sekä Hervannan ammattioppilaitos. Maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita on Tampereen ammattiopistossa yhteensä n. 15 %. Suurin osa heistä on integroitu normaaliin opiskeluryhmään. Tämän lisäksi Tampereen ammattiopistossa opiskelee vuosittain maahanmuuttajien valmistavassa koulutuksessa kolme opiskelijaryhmää. Koulutus kestää vuoden (40 ov) ja opiskeluyksikkönä on ollut Tampereen terveydenhuolto-oppilaitos.

Syksystä 2006 alkaen on Tampereen kauppaoppilaitoksessa aloitettu yksi maahanmuuttajien valmistavan koulutuksen ryhmä. Toisella tämän kehittämistehtävän kirjoittajista on varsin merkittävä rooli ryhmän kanssa, koska hän opettaa 16 opintoviikkoa neljästäkymmenestä. Marjo Niittumäen opettamat opintokokonaisuudet ovat yhteiskunnalliset valmiudet (4 ov), elämönhallinnan valmiudet (4 ov) sekä opiskelun ja ammatinvalinnan valmiudet (8 ov). Valmistavan koulutuksen tavoitteena on antaa kielelliset ja muut perusvalmiudet, joilla maahanmuuttaja suoriutuu jatkossa ammatillisesta peruskoulutuksesta. Tavoitteena on myös tukea opiskelijan kokonaispersoonallisuuden kasvua ja lisätä hänen suomalaisen opiskelu- ja työkuulttuurin tuntemustaan. Lisäksi tavoitteena on antaa realistinen kuva erilaisista koulutusvaihtoehdoista ja -mahdollisuuksista.

”Opiskelun ja ammatinvalinnan valmiudet” -opintokokonaisuuteen kuuluu opiskelutaitojen oppiminen. Tätä kurssia varten ei ole olemassa tarkempaa opetussuunnitelmaa. Tampereen kauppaoppilaitoksessa nähdään, että opiskelutaitojen opettaminen kaikillekin opiskelijoille on tärkeää, mutta erityisen tärkeää se on maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille. Tämän vuoksi Marjo Niittumäki päätti rehtori Eeva Mäihäniemen kanssa keskusteltuaan, että hän tekee ”Erityiskasvatuksen ammatillisten erikoistumisopintojen” kehittämishankkeen opiskelutaitokurssista. Opiskelutaitoja opetetaan Tampereen ammattiopistossa suomen kielen ja ammatinvalinnan tunneilla, mutta näissä tapauksissa ei voida

puhua varsinaisesta kurssista, koska opetusta annetaan vain muutama tunti.

Ira Montonen on tehnyt ”Erityiskasvatuksen ammatillisissa erikoistumisopinnoissa” kehittämishankkeen, jossa hän laati opiskelutaitojen kurssin tuntisuunnitelmat lukiossa toteutettavaksi. Montosen mukaan hän ei ehtinyt ajan puutteen vuoksi kokeilla kurssisuunnitelmaansa käytännössä. (Montonen 2005) Se olisi kuitenkin ehdottoman välttämätöntä, koska vasta siten saa tietoa siitä missä kohtaa suunnitelma toimii ja missä kohtaa on kehittämisen paikka.

Helmikuussa 2007 Marjo Niittumäki laati ensimmäisen version "Opi oppimaan" -kurssista. Suunnitelmia tehdessään hän käytti hyväkseen mm. "Lukki -kansiota" sekä "Opiskelun avaimet" -kalvosarjaa. Suunnitelmaa tehdessään Marjo Niittumäki törmäsi siihen, että ei löytänyt kyllin selkokielistä materiaalia jaettavaksi opiskelijoille. Kurssi oli laajuudelta 24 lähiopetustuntia. Tavoitteena oli analysoida kaikkia lähiopetustunteja päiväkirjassa, jonka Marjo Niittumäki lähettäisi muille ryhmän jäsenille: Eija Reuterille ja Heidi Jokiniemelle. Ideana oli, että kokemusten pohjalta ryhmässä laadittaisiin kurssista parannettu version nimenomaan maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita ajatellen. Heidi Jokiniemen jäätyä pois koulutuksesta päädyttiin muuttamaan työnjakoa siten, että Eija Reuter osallistuisi syksyn kurssille toisena opettajana Marjo Niittumäen ohella. Yhdessä laadittaisiin myös selkokielisempää materiaalia opiskelijoille jaettavaksi. Syksyn kurssi pidettiin ensimmäisellä jaksolla ja se kesti 24 lähiopetustuntia.

2 ENSIMMÄINEN ”OPI OPPIMAAN” -KURSSI KEVÄÄLLÄ 2007

2.1 Esittäytyminen ja itsearviointia

”Opi oppimaan” -kurssin kaksi ensimmäistä tuntia olivat 6.3.2007. Ryhmässä oli kuusitoista opiskelijaa; iältään 17-vuodesta 30-vuoteen. Opiskelijat olivat eri puolelta maailmaa; Venäjältä, Makedoniasta, Bosniasta, Thaimaasta, Afganistanista, Turkista, Iranista, Perusta, Tanskasta ja Namibiasta. Osa oli asunut Suomessa jopa kuusi vuotta, mutta mukana oli myös kolme henkilöä, jotka olivat muuttaneet Suomeen vuonna 2006. Suomen kielen taito vaihteli melkoisesti. Ensimmäisillä tunneilla mukana oli myös yksi tamperelaisen yläkoulun opiskelija, joka oli hakenut yhteishaussa opiskelemaan Tampereen kauppaoppilaitokseen. Yläkoulun opinto-ohjaajan toivomuksesta tämä tyttö oli tutustumassa maahanmuuttajaluokan opetukseen koko päivän.

Vierailevan tytön vuoksi ensimmäinen tunti aloitettiin tutustumisharjoituksella. Olin edellisellä viikolla ostanut kirjakaupasta neljäkymmentä erityylistä postikorttia. Ennen tunnin alkua asettelin kortit luokan perälle kahdelle pöydälle. Olin edellisenä päivänä kertonut opiskelijoille, että saamme vieraan seuraamaan opetusta ja toivonut, että opiskelijat olisivat paikalla kello 8.15. kun ensimmäinen tunti alkaisi. Valitettavasti pyyntöni oli kaikunut kuuroille korville. Tunnin alkaessa kuudestatoista opiskelijasta paikalla oli vain kolme. Pohdin tovin miten tunnin aloittaisin, kun opiskelijoita oli paikalla niin vähän. Päädyin kuitenkin pitäytymään alkuperäisessä suunnitelmassani. Niinpä alkutervehdyksen jälkeen pyysin opiskelijoita siirtymään postikorttien luo ja etsimään niiden joukosta yhden sellaisen, joka juuri sinä aamuna tuntui ”vetävän puoleensa”.

Kun opiskelijat palasivat istumaan, pyysin, että he postikortin avulla kertoisivat jotain itsestään. Hämmästykseni oli melkoinen, kun kukaan opiskelijoista ei halunnut aloittaa. Niinpä sitten aloitin itse. Olin varannut etukäteen itselleni postikortin, jossa oli kaksi samanikäistä, pulleata pientä lasta. Kerroin, että olin tietoisesti valinnut juuri tämän postikortin. Kuvassa olevat lapset olivat kovin samannäköisiä. Kerroin opiskelijoille, että minulla on kaksoissisko ja kuva oli

todennäköisesti juuri siksi puhutellut minua. Kerroin, että sisareni on erityisopettaja ja hän on opettanut monta vuotta kehitysvammaisia nuoria ja pitää opettamisesta. Opiskelijat halusivat tietää missä sisareni asuu, onko hänellä perhettä ja kuinka usein olen sisareeni yhteydessä. Vastasin opiskelijoiden kysymyksiin.

Tunsin, että oman esitykseni aikana opiskelijat selkeästi rentoutuivat ja saattoivat sitten esitellä oman postikorttinsa. Pikkuhiljaa lähes kaikki opiskelijat tulivat luokkaan. Kerroin heille mitä olimme tekemässä ja pyysin ottamaan yhden postikortin pöydältä ja esittelemään sen pohjalta itsensä. Kun olimme jo siirtyneet seuraavaan tehtävään, tuli luokkaan vielä kaksi opiskelijaa. Kerroin heillekin lyhyesti tehtävästä ja pyysin kohdistamaan esittelyn erityisesti luokassa olevalle vieraalle tytölle. Koska nämä opiskelijat eivät olleet nähneet miten muut olivat esittelynsä tehneet, niin he tekivät hiukan toisin. He nimittäin menivät vieraan tytön luokse, kättelivät tätä ja kertoivat keitä olivat. Tämä tuntui olevan muista opiskelijoista jotenkin huvittavaa ja luokassa kuului pientä naurun pyrähdystä. Nämä kaksi opiskelijaa olivat vähän hämmentyneen näköisiä suorittettuaan esittelyn. Sanoin heille, että olen iloinen siitä, että he omaavat niin hyvät käytöstavat, että tervehtivät vierasta ihan kädestä pitäen.

Esittelykierron jälkeen kerroin opiskelijoille, että on hyvä tietää kuka oikein on, minkälaisista asioista pitää ja missä on hyvä. Pyysin, että opiskelijat pohtivat seuraavia kysymyksiä:

- Keksi viisi asiaa missä sinä olet hyvä!
- Mitä sellaista osaat, mistä on hyötyä läheisillesi?
- Mistä nautit elämässäsi?
- Mistä asiasta tiedät enemmän kuin muut?
- Mistä sinua kiitetään?

Lisäksi kysyin:

- Mitä tehdessäsi unohdat ajan kulun?

Jo etukäteen aavistelin, että tämä tehtävä olisi osalle opiskelijoista vaikea. Olin nimittäin joskus aikaisemmilla tunneilla antanut vähän samantyyppisen tehtävän mietittäväksi. Ja silloin osa opiskelijoista oli voimakkaasti vastustanut tehtävän

tekemistä. Kun olin kysynyt syytä vastustamiseen, niin opiskelijat olivat sanoneet, että eivät ole koskaan tulleet ajatelleeksi mitä hyvää heissä voisi olla. Ja vaikka kuinka olen yrittänyt todistaa, että kaikissa ihmisissä on jotakin hyvää, niin viesti ei mitä ilmeisimmin ole mennyt perille. Sama ilmiö toistui myös työssäoppimisjakson arvioinnissa. Työssäoppimisjakson loppupuolella kävin tekemässä arviointia ja keskustelimme (työpaikkaohjaaja, opiskelija ja minä) siitä miten työssäoppiminen oli mennyt. Kysyin aina ensin opiskelijan näkemystä asiasta. Todella moni opiskelija vastasi kysymykseen, että hän ei tiedä ja että asiaa on syytä kysyä työnantajan edustajalta. En antanut periksi vaan ystävällisesti ilmoitin, että ennen kuin työnantajan edustaja kertoo oman näkemyksensä, niin olisi hyvä ensin kuulla opiskelijan itsearviointi. Tässäkin vaiheessa monet ilmoittivat, että arviointi on työnantajan ja opettajan asia.

”Opi oppimaan” -kurssilla pyysin opiskelijoita kirjoittamaan kysymysten vastaukset paperille. Kiersin luokassa katsomassa mitä opiskelijat vihkoihinsa kirjoittivat. Aika harva keksi kysymykseen ”Missä sinä olet hyvä?” viisi kohtaa.

Kysymys ”Mitä sellaista osaat, mistä on hyötyä läheisillesi?” tuntui olevan edellistäkin vaikeampi vastata. Opiskelijat kyselivät, että mitä tarkoittaa sana ”läheisellesi”? Opiskelijat tuntuivat aidosti olevan hämmästyneitä siitä miten juuri heidän osaamisensa voisi auttaa heidän sukulaisiaan, ystäviään tai tuttaviaan. ”Mistä nautit elämässä?” -kysymykseen opiskelijat osasivat vastata suhteellisen helposti. Sen sijaan kysymys ”Mistä asiasta tiedät enemmän kuin muut?” tuntui herättävän opiskelijoissa hämmennystä. ”Miten minä nyt voisin tietää mitä muut osaavat?”, puuskahti moni kiukkuisena. Yhtään ei tuntunut helpottavat, vaikka yritin sanoa, että voisitte lähteä esim. liikkeelle siitä mitä kieliä te osaatte. ”On aika todennäköistä, että te osaatte jotakin sellaista kieltä, jota muut eivät osaa”, yritin ehdottaa. ”Varmasti täällä on joku joka osaa minun äidinkieltäni”, opiskelijat kritisivat. ”Niin, mutta on todennäköistä, että he eivät osaa yhtä hyvin kuin sinä äidinkieltäsi”, yritin vakuuttaa. Mutta turhaan!

Kysymys ”Mistä sinua kiitetään?” ei myöskään saanut varauksetonta suosiota. ”Mitä järkeä on kiittää sellaisesta asiasta minkä osaa?”, kritisivat opiskelijat. Yritin sanoa, että kannattaisi ottaa kiittäminen ihan tavaksi, kas kun jokaisesta ihmisestä tuntuu

hyvältä, kun hänelle sanotaan jotakin positiivista. ”Mitä tehdessäsi unohdat ajan kulun?” tuntui myös aluksi olevan vaikea kysymys vastattavaksi. ”Mitä se ajan kulku oikein tarkoittaa?”, kyselivät opiskelijat. Kun heille selvisi tämä käsite, niin sen jälkeen monet keksivät helposti minkälaisista tilanteista on kysymys.

2.2 Millainen on hyvä oppimistilanne?

Toisella tunnilla pyysin opiskelijoita pohtimaan millainen on heidän mielestään hyvä oppimistilanne. Tähdensin opiskelijoille, että muuallakin elämässä voi oppia kuin lähiopetustunneilla koulussa. Sanoin myös, että keksimistä voi helpottaa myös se, että miettii, minkälaisia ovat olleet ne tilanteet kun oppimistilanne on ollut huono. Ensimmäiseksi opiskelijat nostivat esiin sen, että aiheen pitää olla kiinnostava. ”Milloin joku aihe sitten on kiinnostava?”, kyselin. Keskustelun pohjalta opiskelijat päätyivät siihen, että aihe on kiinnostava silloin kun jo vähän tietää asiasta etukäteen ja saa lisää tietoa siitä ja voi näin ymmärtää paremmin mistä on kysymys. Opiskelijat totesivat myös, että silloin opiskelijakin innostuu, kun opettaja on innostunut opettamastaan aineesta.

Osa opiskelijoista painotti sitä, että heitä kiusaa jos tunnilla on liikaa meteliä. Maahanmuuttajaryhmä on kovin eloisa ja kieltämättä joskus meteli luokassa äityy aikamoiseksi, kun kaikki haluavat sanoa yhtä aikaa mielipiteensä. Monta kuukautta on yritetty opetella sitä, että kunnioitettaisiin muita siten, ettei puhuttaisi päälle silloin kun jollakin muulla on puheenvuoro. Kovin mittavaa edistystä asian tiimoilta ei ole kuitenkaan tapahtunut.

Kesken tätä keskustelua eräs opiskelija halusi vielä palata kysymykseen siitä missä hän on hyvä. Hän esitti kysymyksen suoraan eräälle toiselle opiskelijalle ja pyysi tätä kertomaan missä kysymyksen esittäjä on hyvä. Hetken ajattelin, että tämä toinen opiskelija ei halua vastata kysymykseen. Vähän aikaa mietittyään hän kuitenkin esitti muutaman osuvan kommentin kysyjästä. Tämän jälkeen sanoin, että jos niin halutaan, voivat opiskelijat käyttää vielä hetken siihen, että kertovat toisistaan positiivisia asioita. Jotkut opiskelijat käyttivätkin tilaisuutta hyväkseen.

Tunnin loppupuolella eräs opiskelija sanoi, että ”Voidaanko me opettaja antaa sulle palautetta?” Täytyy myöntää, että hetkeksi hiukan hämmennyin. Sitten sanoin, että kyllä se käy. Eräs opiskelija oli sitä mieltä, että hänestä tuntuu mukavalta, kun opettaja on kiltti. Siihen eräs toinen opiskelija sanoi, että ”Vähän liiankin kiltti! Olisi kiva, jos opettaja pitäisi kunnolla kuria. Mun omassa maassani opettajat olivat paljon ankarampia”. Kolmas opiskelija oli sitä mieltä, että minun tunneillani on kivaa, kun siellä voi ”vitsailla”. Tämä opiskelija käyttää usein sanaa ”vitsailla”. Aluksi olin vähän ihmeissäni mitä hän mahtaa tällä sanalla tarkoittaa. Ajan oloon selvisi, että hän on hyvin huumorintajuinen ja pitää tilannekomiikasta. Eräs opiskelijoista on suomenkielen taidoiltaan varsin vaatimaton. Minulle ei ole ihan selvinnyt mikä hänen tosiasiallinen kielitasonsa oikein on. Ilmeisesti hän ymmärtää aika paljonkin, mutta ei osaa kirjoittaa eikä kovin paljon puhuakaan suomeksi. Tätä taustaa vasten oli mielenkiintoista kuulla, että opiskelija sanoi minun puhuvan riittävän hitaasti tunnilla. Tämä kuulemma auttaa häntä ymmärtämään mistä puhutaan.

Kysyessäni opetusta seuraamassa olleelta tytöltä miten päivä kokonaisuudessaan meni, niin tyttö sanoi, että hän toivoo pääsevänsä Tampereen kauppaoppilaitokseen, koska tunneilla on ihan erilaista kuin peruskoulussa.

2.3 Mitä hyötyä on opiskelusta?

Kolmannella tunnilla opiskelijat pohtivat mitä hyötyä opiskelusta on itselle ja yhteiskunnalle. Opiskelijat pitivät kysymyksestä ja intoutuivat keksimään hämmästyttävän paljon etuja ja hyötyjä. Yksilön eduista ja hyödyistä esiin tulivat mm. seuraavat: saa parempaa palkkaa, saa tehdä uusia työtehtäviä, saa tehdä vaativampaa työtä, voi vaihtaa työpaikkaa tai ammattia, voi säilyttää työpaikkansa, auttaa vakituisen työpaikan saamisessa ja voi päivittää ammattitaitoaan. Lisäksi opiskelijat sanoivat, että opiskelu antaa uusia ajattelun aineksia tai taitoja, itsensä kehittäminen tuntuu mukavalta, oppii katsomaan asioita laajemmin, tulee rohkeammaksi ja kiinnostuu uusista asioista.

Yhteiskunnan opiskelijat näkivät hyötyvän opiskelusta verojen muodossa, ja ettei tarvitse maksaa työttömyyspäivärahaa työttömille ja sen, että Suomi pärjää

kilpailussa muiden maiden kanssa. Kirjoitin opiskelijoiden vastauksen taululle mind mapin muotoon ja tunnin lopussa opiskelijat näyttivät tosi tyytyväisiltä kun taulu oli täynnä perusteluja siihen miksi kannattaisi opiskella. Tuntui, että opiskelijat olivat vallan ylpeitä siitä, että ”Me keksittiin noin monta hyvää syytä siihen, miksi opiskelu on tärkeää!”.

2.4 Aivojumppa ja konstruktiiivinen oppimiskäsitys

Aivojumppa - Brain Gym® on tohtori Paul E. Dennisonin yhdessä vaimonsa Gail Dennisonin kanssa kehittämä menetelmä. Oppimiskinesiologian mukaan ihmisen oppiminen, niin kuin kaikki muukin toiminta, on kokonaisvaltaista kehon ja mielen yhteistyötä. Kantava ajatus on, ettei ole oppimis- tai toimintakyvyttömyyttä, on vain näkemistä, kuulemista, muistamista, puhumista ja toimimista estäviä häiriöitä, tukoksia. (Suomen kinesiologiayhdistys, 2003)

Aivojumppa- Brain Gym® -ohjelman avulla voidaan valita kuhunkin tilanteeseen tarvittavat täsmäliikkeet poistamaan havaittuja häiriöitä ja vapauttamaan sujuvaa toimintaa. Ohjelmassa on 26 aivojumppaliikettä ja harjoitetta. Oppimiskinesiologian mukaan näitä liikkeitä tehdessä syntyy uusia hermoratayhteyksiä tai jo olemassa olevat vahvistuvat ja näin yhteydet oikean ja vasemman aivopuoliskon sekä aivojen muidenkin osien välillä aktivoituvat yhteistyössä ohjaamaan sujuvasti aivojen ja kehon välistä toimintaa missä tahansa tehtävässä tai tavoitteessa. (Suomen kinesiologiayhdistys, 2003)

Aivojumppaharjoitusten nähdään parantavan keskittymiskykyä, kehittävän itseluottamusta, rauhoittavan ylivilkkaita lapsia, auttavan oppimisvaikeuksissa ja lieventävän stressiä. Harjoitusten väitetään auttavan myös kommunikoinnissa, organisoinnissa ja tarkkaavaisuudessa. Niiden avulla voidaan tehostaa näkemistä ja kuulemista sekä parantaa lukemista, kirjoittamista, muistamista ja fyysisiä toimintoja. Harjoitukset auttavat luomaan ja vahvistamaan hermoratayhteyksiä, jolloin aivojen ja kehon kokonaisvaltainen toiminta paranee. (Suomen kinesiologiayhdistys, 2003)

Neljännän tunnin aluksi ohjasin aivojumppaharjoituksen ”Samanlaiset kuviot ilmassa” (liite 1). Tiesin, että luokassa on monta musikaalisesti lahjakasta opiskelijaa. Sen vuoksi pyysin, että luokan eteen tulisi kaksi tyttöä näyttämään mallia siitä miten harjoitus tehdään. Harjoitus alkaa siten, että siinä seisotaan hyvässä ryhdissä. Tämän jälkeen pyysin opiskelijoita aloittamaan kuvioiden piirtelemisen ilmassa käsivarret rentoina. Kuviot piti piirtää mahdollisimman laajoina liikkeinä. Sen jälkeen piti yrittää piirtää samanlaisia kuvioita molemmilla käsillä. Seuraavaksi opiskelijat piirsivät ympyröitä ja vaihtoivat aina välillä suuntaa. Lopuksi opiskelijat piirsivät makaavia kahdeksikkoja. Osa opiskelijoista löysi helposti tavan tehdä samanlaisia liikkeitä rytmikkäästi, mutta osa opiskelijoista ei ymmärtänyt mitä pitää tehdä ja pistivät ”ranttaliksi”.

Varsinaisesti tunnin aiheena oli konstruktiiivinen oppimiskäsitys. Selitin opiskelijoille, että konstruktiiivisessa oppimiskäsityksessä keskeinen idea on, että tietoa ei voi siirtää ulkoa opiskelijan päähän. Opiskelijan tehtävänä on valikoida ja tulkita ulottuvillaan olevaa informaatiota, jäsentää tätä aikaisemman tietonsa ja uskomustensa pohjalta sekä tältä pohjalta rakentaa uusia tietokokonaisuuksia. Jotta oppiminen olisi tehokasta, se vaatii opiskelijan omaa aktiivista ajattelua ja tietojen liittämistä aikaisemmin opittuun. Tämä on mahdollista vain kun opiskelija ymmärtää asian.

Olin pitkään miettinyt minkälaisen esimerkin valossa asian opiskelijoille selittäisin. Kevään viimeisessä jaksossa ryhmällä oli ”Yritystoiminnan perusteet” -jakso ja sen vuoksi otin esimerkiksi Keskon organisaation. Kysyin aluksi opiskelijoilta mitä heille tulee mieleen sanasta Kesko. Joku tiesi K-citymarketit ja toinen kertoi, että hän tekee päivittäisostokset K-marketista. Kirjoitin taulun yläreunaan sanan Kesko ja piirsin sen alle laatikon, johon kirjoitin sanan Ruokakesko. Ruokakeskon alle kirjoitin sanat K-citymarket, K-supermarket, K-market ja K-ekstra. Sen jälkeen keskustelimme miten tämä ruokakaupat eroavat toisistaan pinta-alan, aukioloaikojen ja tavaravalikoiman suhteen.

Ruokakeskon kanssa samalle tasolle piirsin laatikon, johon kirjoitin sanan Rautakesko. Houkuttelin opiskelijoita miettimään mitä vähittäiskauppaketjuja he

tiesivät olevan, jotka voitaisiin sijoittaa Rautakeskon alle. K-rauta ja Rautia olivat opiskelijoille tuttuja liikkeitä.

Samaan riviin Ruokakeskon ja Rautakeskon kanssa piirsin kolmannen laatikon ja kirjoitin siihen sanan Maatalouskesko. Maatalouskeskon ketjuista opiskelijat eivät olleet kuulleet mitään, joten kirjoitin taululle sanat K-maatalous ja Kesko Agro. Neljänneksi piirsin laatikon, johon kirjoitin sanan VV-Auto. Kysyin opiskelijoilta olisiko heillä tietoa minkä merkkisiä autoja VV-Auto tuo Suomeen. Ei ollut, mutta kirjoitin taululle sanat Wolswagen, Audi ja Seat. Viidenteen laatikkoon kirjoitin sanan Anttila. Ja taas opiskelijat saivat pohtia mitä heille tulee mieleen sanasta Anttila. Pohdintojen tuloksena kirjoitin Anttila -laatikon alle sanat Anttila-tavaratalot, Kodin Ykkönen -sisustustavaratalot, Anttila Postimyynti sekä NetAnttila-verkkotavaratalo. Kuudenteen laatikkoon kirjoitin ”Muut liiketoiminnat”. Ja sen alle kirjoitin sanat Konekesko, Kauko-Telko, huonekalu- ja sisustuskauppa, urheilukauppa, kodintekniikkakauppa, kenkäkauppa ja Tähti Optikko. Ja sen jälkeen keskustelimme siitä mitä tarkoittaa sana tytäryhtiö ja minkälaisia ketjuja näiden alla on.

Keskustelun pohjalta taulu oli täynnä sanoja, joista useimmat olivat jollakin tavalla tuttuja opiskelijoille. He eivät vain ennen olleet tienneet, että kaikki nämä kuuluivat Keskon organisaatioon. Opiskelijat olivat aivan haltioissaan. ”Ajatella! Näin paljon asioita me tiedämme jo ennen kuin ”Yritystoiminnan perusteet” -kurssi edes alkaa!”

2.5 Opiskelun ydin

Viidennen tunnin aluksi näytin opiskelijoille kalvon ” Opiskelun ydin.” , joka alun perin löytyy Mari Aulangon kirjasta ”Minäkö luennoimaan?” Kalvossa sanotaan näin:

Ei riitä, että opiskelee
täytyy myös oppia

Ei riitä, että luulee oppineensa
täytyy myös muistaa

Ei riitä, että muistaa
täytyy myös ymmärtää

Ei riitä, että ymmärtää
on myös osattava tehdä (Aulanko, 1983)

Opiskelijat kirjoittivat kalvolla olevat sanat omaan vihkoonsa. Sen jälkeen pyysin opiskelijoita pohtimaan, minkälaisista asioista opiskelumenestys koostuu. Keskustelun jälkeen näytin opiskelijoille kalvon ”Menestykseen tarvitset”. Kalvossa menestyksen avaimiksi on tarjottu seuraavia tekijöitä: selkeät tavoitteet, hyvä motivaatio, paljon itsekuria, tietoa oppimisesta, myönteinen asenne, hyvä itseluottamus, oikeat luku- ja opiskelutavat sekä fyysinen kunto. Sen jälkeen keskustelimme siitä mitä ”Ajattele positiivisesti” -kehotus tarkoittaa opiskelun suhteen. Tämän jälkeen piirsin taululle kaavakuvan siitä miten negatiivinen oppimiskierre syntyy. Kaavakuva lähtee kielteisistä opiskeluasenteista ja niitä seuraa heikko motivaatio. Tällöin saadaan huonoja tuloksia. Huonot tulokset lisäävät kielteisiä asenteita ja tulokset voivat olla vielä heikompia. Painotin opiskelijoille, että negatiivinen oppimiskierre on parasta katkaista jo heti alkuun asennoitumalla positiivisesti ja etsiä tieteen tahtoen hyviä puolia ja tehdä oppimisesta mielenkiintoista.

2.6 Opiskeluasenteet

Kuudennella tunnilla käsiteltiin opiskeluasenteita ja opiskelun suuntautumistyyppejä (liite 2). Edellisellä tunnilla olimme käsitelleet opiskeluasenteita ja sitä miten suuri vaikutus niillä on oppimistuloksiin. Painotin opiskelijoille, että kaikilla opiskelijoilla on resursseja suorittaa tavoittelemansa tutkinto. Tarvitaan vain oikea asenne, itsekuria ja oikeita työskentelytekniikoita. Tosiasia kuitenkin on, että kaikki opiskelijat eivät ole aina kiinnostuneita eivätkä aktiivisia. Kerroin opiskelijoille, että Turun yliopiston Oppimisvaikeuksien tutkimuslinikalla tehtyjen tutkimusten mukaan opiskelijoilla on neljä tyypillistä opiskelun suuntautumistapaa. Suuntautuminen - orientaatio - voi olla yleinen asenne opiskeluun tai tilannekohtaista esim. asenne jotain yksittäistä oppiainetta kohtaan. Selvitin opiskelijoille miten 1) tehtäväkeskeisesti suuntautuneet, 2) riippuvaisesti

suuntautuneet, 3) omaan minään puolustavasti suuntautuneet sekä 4) omistautumattomat opiskelijat suhtautuvat opiskeluun. (liite 2)

Näytin opiskelijoille kalvon ”Turun yliopiston oppimisvaikeuksien tutkimusklinikan hahmotus opiskelijan orientaatiomalleista”. Tämän jälkeen opiskelijat miettivät miten he ovat suuntautuneet opiskeluun. Osa opiskelijoista pystyi helposti löytämään oman orientaationsa, mutta osa ei halunnut kertoa omaa näkemystään. Kun kyselin, miksi he eivät halua kertoa, niin he sanoivat, etteivät ymmärrä miksi sen tietäminen on tärkeää. Minulle jäi vähän epäselväksi mistä oli kysymys. Olivatko käytetyt sanat liian abstrakteja ymmärrettäväksi, vai tunsiko joku itselleen kipeäksi sen, että olisi ollut pakko myöntää itselleen, ettei opiskelu niin kauheasti hänelle merkitse?

Tunnin lopuksi opiskelijat tekivät ”Oppimisen lukoista oppimisen avaimiin” -teoksesta ottamani harjoituksen ”Oppimisasenteeni” (liite 3). Opiskelijat tekivät innokkaasti varsinaisen tehtävän, mutta pisteytys tuntui joistakin opiskelijoista selvästi vaikealta.

2.7 Oppimistyyli

Seitsemäs tunti aloitettiin jälleen aivojumbppaharjoituksella. Vuorossa oli ”Ristikkäiskäynti” -harjoitus (liite 1). Harjoitus alkoi siten, että opiskelijat seisoivat rentoina ja hyvässä ryhdissä. Sen jälkeen he marssivat paikoillaan ja nostivat polvia rytmikkäästi. Tämän jälkeen opiskelijat koskettivat vasemman käden kyynärpäällä oikean jalan polvea ja vastaavasti oikean käden kyynärpäällä vasemman jalan polvea. Marssia jatkettiin hetki rytmikkäästi paikalla. Harjoitus tuntui tälläkin kertaa jakavan opiskelijaryhmän kahtia: niihin jotka innostuivat asiasta ja niihin, jotka eivät voineet ymmärtää miksi tällaisia harjoituksia tehtiin.

Aivojumbppaharjoituksen jälkeen kerroin opiskelijoille, että yleisen opiskelun suuntautumistyyppin lisäksi voidaan opiskeluun myönteisesti suhtautuvilla löytää erilaisia oppimistyyliä, jotka kuvaavat eri ihmisten tapaa osoittaa aktiivisuuttaan. Eri oppimistyylin omaavat pyrkivät oppimaan asian ja tulokset voivat olla yhtä hyviä. Opiskelijat halusivat tietää miksi kaikki ihmiset eivät opi samalla tavalla.

Sanoin, että käsittääkseni taustalla on jokaisen opiskelijan luontainen persoonallisuus joka on ohjannut hänet valitsemaan tietyn roolin ja tavan osoittaa aktiivisuuttaan. Painotin, että on hyvä oppia tunnistamaan oma oppimistyyhinsä. Sen pohjalta voi asettaa omia tavoitteitaan ja pyrkiä kehittämään itseään haluttuun suuntaan.

Esittelin ensin opiskelijoille ”Oppimisen avaimet” -kalvosarjan pohjalta neljä oppimistyyliä: 1) aktiivinen osallistuja, 2) harkitseva tarkkailija, 3) looginen ajattelija ja 4) kokeileva toteuttaja. (liite 4) Toiseksi esittelin jaon 1) auditiivinen oppija, 2) visuaalinen oppija, 3) taktiilinen oppija ja 4) kinesteettinen oppija .

Tämän jälkeen opiskelijat miettivät mikä on heille tyypillisin oppimistyyli. Lisäksi he miettivät mitä oppimistyyliä he haluaisivat itsessään vahvistaa. Tämänkin tehtävän kanssa kävi niin kuin aikaisemmilla tunneilla: osa opiskelijoista oli heti varma siitä mikä on heidän tyyhinsä, osa jäi aprikoimaan asiaa. Yritin kannustaa muita opiskelijoita auttamaan näitä epätietoisia, mutta opiskelijat eivät lämmenneet ajatukselle. Jotta asia olisi tullut selväksi, teetin opiskelijoilla myös ”Oppimistyyli” -tehtävän (liite 5).

2.8 Oppimiskanavat

Kahdeksas tunti aloitettiin aivojumbppaharjoituksella ”Täppääminen” (liite 1). Harjoituksen alussa opiskelijat seisovat rentoina hyvässä ryhdissä. Sitten he kävelevät paikallaan siten, että kullakin askeleella taivutettiin jalkoja polvista taaksepäin ja täpättiin samalla taakse taivutetun jalan kantapäätä vastakkaisella kädellä. Ja vastaavasti toisella kädellä täpättiin toista kantapäätä. Muutaman harjoituskerran jälkeen kävelyyn pitäisi löytyä rytmi.

Edellisellä tunnilla olimme pohtineet eri aistikanavien käyttöä. Kerroin opiskelijoille, että ihmiset käyttävät mieluiten sitä tai niitä aistikanavia, joiden käyttäminen on helppoa ja jotka eivät vaadi mitään ponnistelua. Näin ollen jotkut aistit jäävät huomattavasti vähäisemmälle käytölle. Voi olla, että juuri tämä aisti olisikin oleellinen tietyn tehtävän suorittamisessa, esimerkiksi oppimisessa puheen

perusteella. Tämän vuoksi halusin ohjata opiskelijoille Lukki -kansioista löytämäni ”Aistit valppaiksi harjoituksen!”.

Harjoituksessa lähdettiin siitä, että jokainen opiskelija istuu tuolilla mukavassa asennossa silmät suljettuina. Sitten pyysin opiskelijoita kuuntelemaan, mitä ääniä kuuluu vasemmalta, oikealta, ylhäältä, alhaalta. Sen jälkeen opiskelijat keskittyivät näköaistin kautta saamaansa informaatioon. Mitä näkyy edessäsi, mitä esineitä tai asioita siellä on, minkä värisiä? Mitä on takanasi? Kolmanneksi opiskelijoiden piti herkistyä sille mitä tuoksuja ja hajuja hän haistoi. Neljänneksi opiskelijan tuli pohtia miltä tuoli tuntui, oliko se mukava, pehmeä vai kova, mitä materiaalia se oli? Millaiset vaatteet, minkä tuntuiset ja väriset ovat juuri nyt itse kunkin päällä, entä opettajalla?

Harjoituksen jälkeen kyselin mikä oli helpointa: kuuleminen, näkeminen...? Entä vaikeinta? Ennen harjoitusta olin ajatellut, että harjoitus olisi mielenkiintoinen. Valitettavasti opiskelijat eivät päässeet oikein sisälle harjoitukseen. Jäin miettimään, että oliko harjoituksen ajoitus huono kun se oli heti täppäämisharjoituksen jälkeen? Vai vedinkö harjoituksen liian nopeasti, eivätkö opiskelijat saaneet riittävästi aikaa kuulostella tuntemuksiaan?

Luin opiskelijoille lauseen ”Ihminen oppii 10 prosenttia lukemastaan ja 15 prosenttia kuulemastaan, mutta 80 prosenttia kokemastaan (Dryden 1996,98).” Sen jälkeen luin Dorothy Law Nolten runon ”Lapset oppivat mitä kokevat”. Olin kirjoittanut kalvolle alla olevat oppimista käsittelevät väitteet ja pyysin opiskelijoita pohtimaan pitävätkö väitteet heidän kokemuksiansa pohjalta paikkansa.

- Lapsena ihminen oppii parhaiten tekemällä ja kokeilemalla.
- Aikuiset oppivat samalla tavalla kuin lapsetkin.
- Tekeminen ja liikkuminen vahvistavat lapsen tasapainoaistia, kehonhallintaa ja aistien käyttöä.
- Monipuolinen tekeminen ja liikkuminen (kiipeily, hyppynarulla hyppääminen jne.) luovat oppimisen edellytyksiä eli uusia hermoroja aivoissa.
- Heikko kehonhallinta tai joidenkin aistien vähäinen käyttö voivat heikentää oppimissuoritusta ja onnistumista.

- Heikko kehonhallinta tai joidenkin aistien vähäinen/ toispuoleinen käyttö voivat aiheuttaa kehossa stressiä ja haitata aivojen uusien hermoratojen syntymistä tai vahvistumista.
- Stressi ja jännittäminen haittaavat oppimista ja itseilmaisua.
- Oppiminen tapahtuu koko kehon avulla, ei pelkästään aivoissa.

Osaan väittämistä opiskelijat osasivat ottaa kantaa, mutta osa lauseista tuntui heistä selvästi vaikeilta.

Kerroin opiskelijoille, että NLP:hen perehtyneet opettajat väittävät pystyvänsä näkemään kunkin opiskelijan luontaisimman oppimistavan seuraamalla hänen silmänliikkeitään ja kuuntelemalla hänen puhetapaansa. Opiskelija, joka istuu hiljaa katsoen suoraan eteenpäin tai jonka katse suuntautuu ylöspäin hänen hakiessaan informaatiota muististaan ja joka puhuu nopeasti, oppii yleensä parhaiten visuaalisesti. Opiskelija, joka katsoo vuoroin kummallekin sivulle hakiessaan informaatiota muististaan tai jonka katse suuntautuu alas vasemmalle (oikeakätiset) tai alas oikealle (vasenkätiset), oppii luultavasti helpoimmin auditiivisesti. Yleensä hän puhuu rytmikkäällä äänellä. Oikeakätinen opiskelija, joka liikkuu paljon ja katsoo oikealle ja alaspäin tallentaessaan tietoa tai palauttaessaan sitä mieleensä ja puhuu hitaasti, oppii ilmeisesti parhaiten kinesteettisesti. (Dryden ym. 1996, 366) Opiskelijat innostuivat näistä väitteistä ja alkoivat silmät tarkkana seurata toistensa silmänliikkeitä ja puhetapaa ja arvuutella minkälainen oppija kaveri on. Hetkessä luokassa oli riehakas tunnelma opiskelijoiden seurattessa toisiaan.

Yhdeksännellä tunnilla opiskelijat tekivät ”Oppimiskanavien arviointi” -tehtävän (liite 6). Tehtävässä olevat sanat olivat pääsääntöisesti tuttuja opiskelijoille. Ainoastaan sanat työasento, ehdotelma, kasvojen ilme, äänen sävy ja havainnoida olivat joillekin opiskelijoille vieraita sanoja. Tehtävien pisteytys tuotti joillekin opiskelijoille ongelmia ja sen vuoksi selvitin sitä jokaiselle opiskelijalle kädestä pitäen.

Kymmenennellä tunnilla kerroin opiskelijoille, että oppimiskanavavan tunnistamisessa voidaan käyttää myös puheen analyysiä. Visuaaliset, auditiiviset ja kinesteettiset ihmiset käyttävät puheessaan heidän kanavalleen tyypillisiä sanoja. Pyysin opiskelijoita keksimään kullekin kanavalle tyypillisiä sanoja. Tehtävä oli

aivan liian vaikea, koska opiskelijat eivät saaneet lainkaan kiinni ideasta. Tämän vuoksi päädyin näyttämään kalvoa, johon oli tätä sanastoa kirjattu (liite 7). Listassa olevat sanat olivat pääsääntöisesti opiskelijoille vieraita. Heidän oli ilmeisen vaikea ymmärtää mitä tarkoittavat mm. seuraavat sanat: siintää, tiirailla, helmeilevä, muhkea, pilkahdus, sointua, nariseva, inisevä, hiostava jne. Kokemusten pohjalta päädyin siihen, että tätä tehtävää en jatkossa enää ottaisi.

2.9 Muistaminen

Yhdennentoista tunnin aluksi tehtiin aivojumppaharjoitus ”Selkäpiirroksot” (liite 1). Pyysin opiskelijoita ottamaan itselleen parin. Toinen käänsi selkensä parilleen ja pari kirjoitti sormella kirjaimia toisen selkään. Sen jonka selkään kirjoitettiin, tehtävänä oli arvata, minkä kirjaimen kaveri selkään piirsi. Sen jälkeen tehtävää vaikeutettiin siten, että selkään kirjoitettiin yksittäisiä sanoja. Vähän ajan päästä vaihdettiin osia. Opiskelijat pitivät kovasti tästä tehtävästä eivätkä olisi halunneet lopettaa tehtävää laisinkaan.

Kerroin opiskelijoille, että muisti on osa oppimisprosessia, joka alkaa havaitsemisesta ja etenee parhaimmillaan havaintojen tulkinnan ja tiedon prosessoinnin kautta jäsennellyksi oppimistulokseksi. Muistilla on tässä prosessissa merkittävä osuus, koska se sanelee tietyt reunaehdot, joiden kautta oppiminen tapahtuu. Näytin opiskelijoille kalvon ”Muistitoiminnot”, jonka avulla esittelin käsitteet sensorinen muisti, työmuisti ja säilömuisti. Tunnin lopuksi kävimme opiskelijoiden kanssa läpi ”Hyvän muistin huoneentaulun” (liite 8).

Kahdestoista tunti aloitettiin aivojumppaharjoituksella ”Kämmenpiirroksot” (liite 1). Opiskelijat valitsivat itselleen ensin parin. Toinen pareista pisti silmänsä kiinni ja toinen kirjoitti sormellaan kirjaimen parin ojennettuun kämmeneen. Se kenen kämmeneen kirjain kirjoitettiin, yritti arvata, mikä kirjain oli kyseessä. Parit vaihtoivat osia hetken päästä. Kuten ”Selkäpiirroksot” -tehtävästä niin opiskelijat pitivät tästäkin tehtävästä.

Kerroin opiskelijoille, että on väitetty ihmisen voivan muistaa kaiken, minkä muistiinsa on tallentanut. Ongelma on siinä, että haluttua asiaa ei aina pystytä

palauttamaan mieleen. Aivokokeilla ja aivoleikkauksilla on pystytty osoittamaan, että asioista säilyy muistijälki, vaikka ihmiset eivät pysty normaalisti asiaa muistamaan. Muistamista voi parantaa kun tekee muistijäljistä vahvempia. Huono muisti tarkoittaa sitä, että ihmiset eivät osaa etsiä tietoja säilömuistista. Muistia voi parantaa erilaisilla keinoilla. Paras ja vanhin keino on kertaaminen. Tämä johtuu siitä, että tällöin tieto kiertää useammin työmuistissa ja jättää selvemmat merkit säilömuistiin.

Näytin opiskelijoille kalvon ”Muistissa säilyminen”. Siinä kerrottiin, että muistamiseen vaikuttaa oppimistapa sekä aika, joka on kulunut opitusta. Unohtamiskäyrä on aluksi jyrkkä: ensimmäisten päivien aikana unohtuu suuri osa asioista. Jos muistiin painamisessa on käytetty vain yhtä aistikanavaa, on unohtaminen nopeampaa. Kuulemalla opittu unohtuu nopeimmin. Kun oppimiseen on liittynyt kuulemista ja näkemistä unohtamista tapahtuu vähemmän. Parhaiten asia säilyy, kun opiskeluun on sisältynyt myös jotain tekemistä.

Kolmastoista tunti alkoi, kun kerroin opiskelijoille, että muistamisen parantamiseksi on kehitelty useita strategioita. Vanha keino on ollut lorujen ja hokemien muodostaminen opittavista asioista. Kerroin, että aikoinaan koulussa opeteltiin esimerkiksi jokien nimiä hokeman ”Oulun siika pyhä kala” muodossa. Sitten keskustelimme opiskelijoiden kanssa siitä miten monissa kulttuureissa arvostetaan lukemisen sijasta suullista tapaa hankkia tietoa. Näissä kulttuureissa ihmiset ovat tottuneet oppimaan ulkoa asioita ja heillä on hyvä muisti.

Kertauksen lisäksi toinen muistin parantaja on mielikuvien liittäminen toisiinsa, mielikuvien yhdistäminen. Yhden mielikuvan avulla muistetaan toinen. Voimme muistaa henkilön nimen, jos muistamme, missä olemme hänet tavanneet. Vieraskielisten sanojen, historian henkilöiden nimien ja sivistyssanojen tai erikoisten sanojen opetteluun auttaa assosiaatiomenetelmä. Henkilön nimi yhdistetään johonkin tuttuun henkilöön, hänen ulkonäkönsä tai muuhun erityiseen asiaan. Näytin opiskelijoille kalvoa, johon oli kirjoitettu tunnettujen suomalaisten henkilöiden nimiä. Näitä henkilöitä yhdisti se, että heidän nimestään pystyi helposti tekemään assosiaatioita. Esimerkkinä olivat mm. Pekka Pouta (säätieteilijä), Jukka Virtanen (vuolas sanavirta) tai Juha Kankkunen (pahana koettu krapulamuisto).

Maahanmuuttajaopiskelijat ovat kielellisesti lahjakkaita ja heistä oli mielenkiintoista pohtia minkälaisia mielikuvia heille tuli suomalaista sukunimistä esim. Paasivaara, Kylälampi, Sadeharju, Ykspetäjä jne.

Tietotekniikka on tuonut ihmisten muistettavaksi yhä lisää salasanoja ja tunnuslukuja, jotka on yksinkertaisesti muistettava. Yritin kysellä opiskelijoilta miten he muistavat joitakin numerosarjoja. Juuri kukaan ei osannut sanoa mitään vinkkiä muistamiseensa. Kerroin opiskelijoille, että numerosarjat säilyvät parhaiten muistissa, kun niihin liittyy jokin henkilökohtainen tarina. Näytin opiskelijoille kalvon, johon oli numeroille 0-9 annettu jokin visuaalinen vastine. Visuaalinen vastine oli laadittu sen pohjalta mikä numerosta tulee mieleen. Alla numerot ja niiden visuaaliset vastineet:

- 0: pelastusrenkas, pyöreä muoto
- 1: peukalo pystyssä, paras, onnen merkki, voittaja, ykkönen
- 2: hanhi, pitkä kaula ja nokka muistuttavat kakkosta
- 3: silmälasit, rillikehykset muodostavat kolmosen
- 4: tuoli, vanha sanonta ”tuoli väärinpäin”
- 5: koukku, ulkomuoto muistuttaa viitosta
- 6: kuusipuu, kirjoitusmuoto sama
- 7: pelikaani, pitkä nokka muistuttaa seiskaa
- 8: käsiraudat, kahdeksikko kumossa
- 9: ilmapallo, pallo narun kanssa muistuttaa yhdeksikköä (Present-äSSä, 2002)

Kerroin opiskelijoille, että minä olen syntynyt seitsemäs päivä huhtikuuta. Sosiaaliturvatunnuksessa se on merkitty muotoon 0704. Yllä olevaa numero-visuaalinen vastine taulukkoa käyttäen syntymäpäiväni muistamista helpottaisi jos muistaa kuvan jossa pelikaani istuu pelastusrenkaan päällä pelastusrenkas pään päällä ja sen päällä on vielä tuoli. ”Ai jaa”, sanoivat opiskelijat. ”Mitä jos jokainen miettii, minkälainen kuva tulisi omasta sosiaaliturvatunnuksen alkuosasta?”, yritin maanitella heitä. Opiskelijat eivät innostuneet lainkaan asiasta. ”Tämä on aika typerää, voidaanko me mennä eteenpäin!”, he sanoivat. Minulle jäi epäselväksi miksi opiskelijat eivät innostuneet tästä ajatuksesta.

Aloitin neljännen tunnin lukemalla ääneen kaksikymmentä sanaa (liite 9). Sitten pyysin opiskelijoita kirjoittamaan paperille muistamansa sanat. Kun he olivat kirjoittaneet paperille muistamansa sanat niin toistin sanat ja opiskelijat laskivat muistamiensa sanojen määrän. Pyysin opiskelijoita miettimään millaisia sanoja he muistivat ja mikä auttoi muistamisessa.

Toisessa muistamisharjoituksessa näytin opiskelijoille kalvolle kirjoitetut nimet piirtoheittimellä kahden minuutin ajan (liite 10). Tämän jälkeen pyysin heitä kirjoittamaan muistamansa nimet paperille. Tehtävän jälkeen pohdimme yhdessä löytyikö muistetuille nimille joku yhteinen tekijä. Oliko yhteinen tekijä kenties henkilöiden ammatti tai sukupuoli tai ikä? Pohdimme myös voitaisiinko luoda joitakin mielikuvia jotka helpottaisivat muistissa säilymistä.

Ensimmäinen tehtävä tuntui opiskelijoista vaikealta. Toinen tehtävä sitä vastoin oli helpompi. Olisi ollut mielenkiintoista tehdä ko. harjoitus Suomessa syntyneille samanikäisille opiskelijoille. Näin olisi voinut verrata, mikä merkitys on sillä, että kalvolla olevissa nimissä oli sellaisia suomalaisia julkisuuden henkilöitä, joita suomalaisopiskelijat todennäköisesti olisivat tunteneet. Maahanmuuttaja-opiskelijoista vain muutama tunnisti minkä alan ihmisistä listassa oli kysymys. Toisaalta lista oli tehty 1990-luvulla, joten voi olla, että ammatillisessa oppilaitoksessa nuorisoasteella tällä hetkellä opiskelijat eivät listassa olleiden henkilöiden nimiä tunnista.

2.10 Mind map

Viidennentoista tunnin aluksi kysyin opiskelijoilta minkälaisia muistiinpanoja he tekevät. Tavallisin tapa tehdä muistiinpanoja oli kirjoittaa ruutupaperille ranskalaisin viivoin allekkain keskeisiä sanoja. Kerroin opiskelijoille, että ko. tapa ei välttämättä ole paras mahdollinen tapa painaa mieleen asioita. Väitteeni herätti opiskelijoissa vastustusta ja he rupesivat kilvan puolustamaan ”ranskalaisin viivoin” -menetelmän tehokkuutta. Kerroin opiskelijoille, että englantilainen Tony Buzan on kehittänyt uuden luovemman oppimisen ja muistiinpanojen tekniikan. Buzanin mukaan ajattelu on visuaalisempaa kuin yleensä luullaan. Mind mapia tehtäessä aivot pääsevät toimimaan kokonaisvaltaisesti, koska se mahdollistaa yhtä hyvin assosiaatioiden

sekä luovuuden käytön yhtä aikaa. Käyttöön tulevat looginen vasen aivopuolisko sekä taiteellinen, luova oikea aivopuolisko. Mind mappia tehdessä joutuu itse aktiivisesti osallistumaan ja ajattelemaan. Tämä auttaa muistamista ja asioiden ymmärtämistä. Siksi toisten tekemien karttojen käyttö ei ole niin tehokasta kuin itse tehdyt. Jokaisen tekemä mind map on erilainen, eikä yhtä oikeaa ole olemassa. Avainsanat tulee olla keskeisiä ja ne olisi hyvä visualisoida. Piirtäminen stimuloi oikeaa aivopuoliskoa ja avainsana laukaisee uuden assosiaation. Kuviota on helppo myöhemmin täydentää ja parannella värein ja kuvin. (Present-ässä, 2002)

Kerroin opiskelijoille, että olin ensimmäisenä vuotena yliopistossa opiskellessani oppinut tekemään mind-mappeja. Kerroin myös eräästä yksityisoikeuden tunnista jolloin olin istunut luentosalin ensimmäisessä rivissä ja tehnyt muistiinpanoja mind map -tekniikalla. Muistan kuinka luennolla oli ollut kovin kireä tunnelma, kun luennoitsija oli opiskelijoiden mielestä mennyt aivan liian nopeasti eteenpäin. Niinpä luennoitsija piti tauon ja opiskelijat kirjoittivat kynä sauhuten. Luennoitsija käveli ensimmäisen penkkirivin edessä ja pysähtyi sitten minun kohdalleni. Sitten hän katsoi tekemääni mind mappia ja kysyi voisiko katsoa sitä tarkemmin. Annoin luvan ja hän tutki sitä. Sitten hän nosti paperin ylös ja sanoi: ”Täällä parinsadan hengen joukossa näyttää olevan yksi joka hallitsee muistiinpanojen tekemisen. Kannattaisi muiden ottaa mallia!”

Näytin maahanmuuttajaopiskelijoille kalvona mind mappia, jossa kuvattiin ko. muistiinpanotekniikkaa. Tämän jälkeen opiskelijat saivat luettavakseen Vuokko Travantin artikkelin työyhteisön roolipeleistä. Lukemisen jälkeen pyysin opiskelijoita tekemään artikkelista mind mapin. Tunnilla opiskelijoilla oli kaksikymmentä minuuttia aikaa tehdä mind map. Kiertelin luokassa opiskelijan luota toisen luo. Käytännössä juuri kukaan ei tiennyt mitä olisi pitänyt tehdä. Kertasin siksi lyhyesti mind mapin idean. Tunnin lopulla pyysin, että opiskelijat tekisivät mind mapin kotona valmiiksi. Kuudestatoista opiskelijasta vain kaksi oli yrittänyt tehdä sitä ja hekin aika vaatimattomin tuloksin. Kysyin muilta miksi he eivät olleet tehneet mind mappia. Vastaukseksi sain, että ”Se mun entinen tapani tehdä muistiinpanoja on paljon parempi kuin tämä!”. Jäin miettimään, että mikä meni pieleen. Ehkä teksti oli tasoltaan liian vaikea. Tai sitten olisi pitänyt tehdä yksi

mind map yhdessä kalvolle, niin että opiskelijat olisivat nähneet miten se käytännössä tapahtuu.

2.11 Älykkyyden lajit

Kerroin opiskelijoille, että ihmiset hyödyntävät reilusti alle prosentin aivokapasiteetistaan. Aistit välittävät tietoja aivoihin, joissa tieto liitetään aikaisempiin havaintoihin. Aivopuoliskoilla on erilaiset tehtävät. Kerroin opiskelijoille vasemman ja oikean aivopuoliskon erilaisista tehtävistä.

Kerroin opiskelijoille, että tutkimusten mukaan on olemassa erilaisia älykkyyden lajeja (liite 11). Näitä ovat mm. loogis-matemaattinen älykkyys, kielellinen älykkyys, visuaalinen älykkyys, kinesteettinen älykkyys, musiikillinen älykkyys, sosiaalinen älykkyys ja intrapersoonallinen älykkyys. Tein taululle taulukon johon kirjoitin kaikki edellä mainitut älykkyyden lajit. Sitten pohdimme opiskelijoiden kanssa miten tämä älykkyys näkyy opiskelijassa, miten sitä voi hyödyntää opiskelussa ja miten voi vahvistaa ko. älykkyyden lajia jos tuntee omaavansa sitä vähänlaisesti. Lopuksi opiskelijat saivat miettiä mitkä älykkyyden lajit ovat heidän kohdallaan voimakkaampia ja mitä voisi vielä kehittää. Opiskelijat olivat innoissaan tämän asian käsittelystä.

2.12 Rentoutuminen

Seitsemännentoista tunnin aluksi tehtiin ”Voimavarat ja energiarosvot” -tehtävä. Tehtävän tavoitteena oli keskustella eri tavoista, joilla itse kukin rentoutuu ja kerää voimia. Opiskelijat saivat peränjälkeen kertoa miten rentoutuvat ja keräävät voimavaroja. Kirjasin ehdotukset taululle mind mapin muotoon. Taululle tulivat kirjatuksi mm. seuraavat asiat:

- puhuminen hyvän ystävän kanssa
- uusien asioiden oppiminen
- luonnossa liikkuminen
- päiväunet
- arjen pienistä asioista nauttiminen

Tämän jälkeen kirjoitin otsakkeen ”energiarosvot” ja pyysin opiskelijoita miettimään, mitkä ovat sellaisia asioita, jotka vievät voimavaroja. Kirjasin ehdotukset taululle mind mapin muotoon. Taululle tulivat kirjatuksi mm. seuraavat asiat:

- ongelmat perheenjäsenten kesken
- muut ihmissuhdeongelmat
- päihteiden käyttö
- tunne-elämän ristiriidat
- sairaudet
- taloudellinen turvattomuus
- suuret elämänmuutokset: syntymä, kuolema, avioero
- vaatimukset koulussa
- epävarma tukevaisuus

Tämän jälkeen kävimme läpi esiin tulleita asioita ja keskustelimme niistä. Voimavaroja kuluttavien asioiden suhteen mietittiin, miten niitä saatettaisiin muuttua.

Kerroin opiskelijoille, että yksi keino saada lisää voimavaroja on opetella rentoutumaan. Rentoutuminen helpottaa jokapäiväistä elämää. Rentoutus mm:

- auttaa mielen ja kehon rauhoittumisessa
- lisää stressinhallintaa
- lisää luovuutta ja auttaa ongelman ratkaisussa
- lisää oppimiskykyä
- nopeuttaa fyysistä palautumista
- tehostaa mielikuvaharjoittelua
- lisää keskittymiskykyä
- tukee oman minän ymmärtämisen oppimista
- auttaa voimien keräämisessä ja riittävän levon saamisessa. (Nyyti, 2007)

Kerroin opiskelijoille, että minulla on luettavanani tarina, mielikuvitusmatka, jonka tarkoituksena on auttaa heitä rentoutumaan. Pyysin opiskelijoita ottamaan hyvän

asennon ja pistämään silmät kiinni. Laitoin CD:n päälle ja sieltä tulvi luokkaan rentouttavaa klassista musiikkia. Luin opiskelijoille tarinan (liite 12). Tarinaa lukiessani yritin lukea sitä hitaasti, jättäen väliin riittävän pitkiä taukoja.

Aluksi kaikki meni hyvin. Mutta sitten musiikki loppui hetkeksi. Eräs luokan tytöistä sanoi lähes heti musiikin loputtua ”Ope, laita toinen CD! Musiikki loppui!” En vastannut mitään, koska tiesin, että musiikki jatkuisi hetken tauon jälkeen. ”Kuulitko sä ope! Nyt ei kuulu musiikkia!” sama tyttö jatkoi. Tämä häiritsi muita, joten toinen opiskelija sanoi ensimmäiselle: ”Turpa kiinni! Sä häiritset meidän muiden rentoutumista!” ”Hiljaa molemmat!”, kivahti kolmas. Onneksi siinä vaiheessa alkoi seuraava musiikkikappale.

Rentoutusharjoituksen jälkeen keskusteltiin siitä, millaista oli koettaa rentoutua, auttoiko tarina, onnistuiko rentoutuminen ylipäätään. Opiskelijat olivat pääosin sitä mieltä, että rentoutuminen oli kivaa ja tarina auttoi heitä rentoutumaan. Kolmen opiskelijan puhuminen kesken rentoutumisen koettiin kuitenkin ratkaisevasti häirinneen rentoutumista. Seuraavalla kerralla tiedän varoittaa etukäteen, että opiskelijoiden ei pidä millään lailla ääneen kommentoida tuntemuksiaan eikä näin häiritä toisten rentoutumisharjoitusta.

2.13 Lukivaikeus

Kahdeksannentoista tunnin aluksi kysyin opiskelijoilta tietävätkö he mitä tarkoittaa sana lukivaikeus. Kukaan ei tiennyt. Kerroin, että lukivaikeus on todella yleistä. Se voi ilmetä lukemisen, kirjoittamisen tai luetun ymmärtämisen puolella: vain yhdellä alueella tai useammalla. Lukeminen voi olla hidasta, mutta kirjoittamisen puolella ei ole mitään pulmaa. Tai kirjoittaminen voi olla työlästä ja kirjoitusvirheet yleisiä, mutta vastaavasti lukemisen puolella ei ole ongelmia.

Kerroin opiskelijoille, että oppimisvaikeudet voivat näkyä kovin monella tavalla.

Lukivaikeus voi ilmetä mm. siinä, että

- Kaksoiskonsonantit ovat vaikeita
- Kirjaimia puuttuu tai ne vaihtavat paikkaa
- b ja d, b ja p, t ja d, k ja g, i ja e tai nk ja ng voivat mennä sekaisin
- Pitkän ja lyhyen vokaalin erottaminen voi olla vaikeaa, esim. a tai aa

- Sekä lukiessa että kirjoittaessa sanan loppu tai lyhyt sana voi jäädä pois
- Ääneenlukeminen on vastenmielistä
- Lukeminen voi olla hidasta
- Rivit tai kirjaimet saattavat "hyppiä" paperilla
- On vaikea ehtiä lukea TV:n tai elokuvien tekstejä
- Numerot vaihtava paikkaa, esim. 59 ja 95
- Yhteen ja vähennyslaskuissa lukujen oikea järjestys saattaa vaihtua
- Kertotaulu ei välttämättä automatisoidu
- Matematiikan kaavat eivät ehkä automatisoidu, silti osaa laskea
- Käsiala vaikeasti luettavaa
- Pitkien sanojen ymmärtäminen tai ääntäminen on hankalaa
- Jotkut sanat ääntyvät toistuvasti väärin
- Nimien muistaminen on vaikeaa
- Lauseiden muistaminen ja toistaminen on vaikeaa
- Puhe voi olla epäselvää
- Itse luetun tekstin ymmärtäminen vaikeaa, toisen lukemana sama teksti ymmärrettävää
- On vaikea lukea yksinkertaistakaan tekstiä, jos odotetaan nopeaa vastaamista
- Oikea ja vasen saattavat sekaantua
- Itä ja länsi sotkeutuvat
- Suunnissa ja kartan käytössä on vaikeuksia
- On vaikeuksia kuukausien luettelussa
- Riimien ja sanaväännösten hahmottaminen on vaikeaa
- Henkilö väsy nopeasti, hänellä on päänsärkyä tai silmien särkyä lukiessa
- Keskittyminen on helposti häiriytyvää
- Henkilö on hidas tai hätäinen (Lukineuvola 2007)

Kun kerroin näistä asioista opiskelijat olivat hiiren hiljaa ja mitä pidemmälle listassa menin sitä hämmästyneimmiksi opiskelijoiden ilmeet muuttuivat. ”Nyt sä kyllä huijaat ope!”, sanoi yksi opiskelija. ”Miten niin?”, ihmettelin. ”Ei kai suomalaisilla voi tollaisia ongelmia olla?”, hämmästeli opiskelija. ” Miksi ei voisi olla?”, vastasin. ”No, kun noi on sellaisia mitä meillä maahanmuuttajataustaisilla opiskelijoilla on esim. toi, ettei koskaan tiedä, montako aata tulee yksi vai kaksi”, perusteli kolmas. ”Joo sä olet ihan oikeassa. Teillä saattaa olla samantyyppisiä ongelmia, mutta mitä todennäköisimmin ne ongelmat eivät johdu sitä, että teillä olisi oppimisvaikeuksia

vaan siitä, että suomi ei ole teidän äidinkielenne”, vastasin. Kerroin opiskelijoille, että lukivaikeuksisille on olemassa harjoituksia, jotka auttavat kuntoutumisessa. Lupasin opiskelijoille, että käytämme muutaman tunnin näiden harjoitusten tekemiseen.

Ensimmäisenä harjoituksena yhdeksännellätoista tunnilla tehtiin ”Kirjaimet sekaisin” -tehtävä (liite 13). Opiskelijoille jaetussa monisteessa oli 24 sanaa, joissa kirjaimet olivat menneet sekaisin. Opiskelijoiden tehtävänä oli kirjoittaa vieressä olevalle viivalle kirjaimista muodostuva sana. Sitten jatkettiin ”Seuraavista sanoista puuttuu yksi kirjain” -harjoituksella (liite 14). Opiskelijoiden tehtävänä oli täydentää sana niin, että siitä tuli ymmärrettävä suomalainen sana. Toisessa harjoituksessa sanasta puuttui kaksi kirjainta, muutoin harjoitus oli edellä mainitun kaltainen.

Kahdeskymmenes tunti alkoi ”Kuulostaako samalta vai erilaiselta?” -harjoituksella (liite 15). Menin luokan taakse siten, että opiskelijat eivät nähneet suuni liikkeitä. Opiskelijoiden tehtävänä oli merkitä paperille sanaparin numero ja S-kirjain, jos sanat kuulostivat samanlaisilta ja E-kirjain, jos ne kuulostivat erilaisilta. Sanaparit sanoin vain kerran. Toinen harjoitus oli edellisen kaltainen. Se erosi edellisestä siten, että sanat olivat merkityksettömiä nonsense -sanoja (liite 16). Opiskelijat suhtautuivat yhdeksännellätoista ja kahdennellakymmenennellä tunneilla tehtyihin harjoituksiin innokkaasti ja olisivat halunneet, että tehtäviä olisi tehty enemmänkin.

2.14 Opiskelun suunnittelu

Seuraavan tunnin aluksi tehtiin aivojumbppaharjoitus ”Ristikkäiset kädet ja ojennettu kaula” (liite 1). Harjoituksen alussa opiskelijat seisoivat hyvässä ryhdissä. Sitten he ojensivat kädet selän taakse ja ristivät kämmenet. Seuraavaksi käsiä nostettiin hitaasti ylös. Liikettä toistettiin kuusi kertaa. Tämän jälkeen ojennettiin ryhti ja laskettiin kädet sivuille. Sitten kallistettiin pää kohti oikeaa olkapäätä ja annettiin pään kierähtää edestä vasemmalle olkapäälle hitaasti. Pää kallistettiin kohti vasenta olkapäätä. Tämän jälkeen annettiin pään kierähtää edestä oikealle olkapäälle. Liikesarjaa toistettiin kuusi kertaa ja lopuksi ojennettiin ryhti.

Aivojumppaharjoituksen jälkeen tehtiin ”Arvot” -tehtävä (liite 18). Pyysin opiskelijoita kirjaamaan ylös numerojärjestyksessä viisi asiaa, joita he elämässä arvostavat eniten. Tämän jälkeen käytiin läpi, mitä itse kukin oli vastannut ja keskusteltiin tehtävän tekemisestä (saattaako esim. arvostuksia ylipäättään laittaa numerojärjestykseen) sekä siitä, mitä nämä arvostukset merkitsevät käytännössä.

Omasta mielestäni tämä tehtävä on hyödyllinen siksi, että näin keskustelun piiriin tulevat helposti itse kullekin läheiset ja tärkeät asiat. Tärkeiden asioiden nimeämisen pohjalta on mahdollisuus käydä myös keskustelua siitä, miten hyvin oma toiminta edesauttaa/ vaikeuttaa arvojen toteuttamista. Opiskelijat kokivat tehtävän vaikeana.

Kerroin opiskelijoille, että opiskelun ohella ajankäytöstä kilpailevat muutkin mielenkiintoiset asiat: työ, harrastukset, perhe, rentoutuminen, huvitukset jne. Tämän vuoksi on tärkeää suunnitella miten, milloin ja kuinka kauan opiskelee. Hyvä tapa suunnitella on laatia mahdollisimman yksityiskohtainen lukujärjestys, joka sisältää tarkan suunnitelman päivittäisestä ajankäytöstä. Näytin opiskelijoille kalvon ”Suunnittelu”.

Aikavarkaat ovat toimintoja, jotka huomaamatta vievät aikaa tärkeimmiltä tehtäviltä. Näin ihmiset eivät ehdi tehdä sitä kaikkea mitä pitäisi tai haluaisi. Aikavarkaita ovat mm. seuraavat asiat:

- Epäjärjestys. Opiskelumateriaali saattaa olla useassa eri paikassa tai materiaali on huonosti järjestelty.
- Erilaiset odotusajat. Esim. bussin/ junan odotusajat.
- Tehottomat tapaamiset ja kokoontumiset. Esim. ryhmätyötapaamiset, joihin kaikki eivät ole valmistautuneet tai joissa keskustelu karkaa asiasta.
- Tärkeysjärjestys. Opiskelijalla on useita tärkeitä tuntuvia tehtäviä ja hän yrittää tehdä kaikkia yhtä aikaa.
- Keskittyminen. Ajatukset karkaavat tehtävästä työstä muihin asioihin.
- Siirtäminen. Vaativaa tai ikävää tehtävää siirtää väsymyksen, motivaation tai kiireen vuoksi.
- Häiriöt. Sosiaalinen elämä, ystävien tapaaminen, puhelin, TV ja radio vie huomion opiskelulta.

- Epäselvä tehtävä. Tehtävän ohjeet ovat puutteelliset tai työnjako ryhmätyössä on epäselvä. (Suomen virtuaaliyliopisto 2007)

Jaoin opiskelijoille listan kysymyksiä, joiden kautta he saattoivat selvittää mikä varastaa itse kunkin aikaa (liite 19). Listassa oli joitakin opiskelijoille outoja sanoja kuten seisokella, uskotella, kuulumisten vaihto, jutustelu, vierähtäminen, uskottelu ja harhautuminen. Osa opiskelijoista piti tehtävästä, mutta osa oli sitä mieltä että se oli vaikea. Minulle jäi hiukan epäselväksi, ymmärsivätkö opiskelijat, mikä idea tehtävässä oli.

2.15 Tehokas lukeminen

Olin edellisellä tunnilla antanut opiskelijoille artikkelin jossa kerrottiin ihmisten toimintatapojen erilaisuudesta. Opiskelijoiden tehtävänä oli lukea kotona artikkeli ja vastata lukemansa perusteella seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä ajatuksia, kysymyksiä tai tunteita lukeminen sinussa herätti?
- Mitkä asiat tuntuivat vaikeilta?
- Mitkä kohdat jäivät sinulle epäselviksi?
- Mitä hyödyllistä tai kiinnostavaa löysit tekstistä?
- Paljonko sinulta kului aikaa lukemiseen?
- Missä luit artikkelin?
- Mihin kellonaikaan luit artikkelin?
- Mistä artikkeli kertoo yhdellä lauseella kerrottuna?
- Mitä muistat artikkelista? Mitkä asiat jäivät mieleesi? Mitä luulet muistavasi artikkelista parin päivän kuluttua?
- Millaisia merkintöjä teit artikkeliin?
- Millaisia muistiinpanoja teit? (Akonet 2007)

Suureksi harmikseni kukaan opiskelijoista ei ollut lukenut artikkelia eikä siten tehnyt annettua tehtävää. Tämän vuoksi artikkeli luettiin yhdessä ääneen ja vastattiin kysymyksiin.

Viimeisellä tunnilla jaoin opiskelijoille monisteet, joissa oli niksettä, joita auditivisesti (liite 20), kinesteettisesti (liite 21), taktiilisesti (liite 22) ja visuaalisesti (liite 23) suuntautunut oppija voi käyttää. Monisteet luettiin ääneen ja keskusteltiin siitä voisiko niksettä toteuttaa käytännössä. Opiskelijat pitivät saamiaan monisteita hyödyllisinä.

3. TOINEN ”OPI OPPIMAAN” -KURSSI SYKSYLLÄ 2007

3.1 Esittäytyminen ja itsearviointia

Ensimmäinen ”Opi oppimaan” -kurssi pidettiin keväällä 2007. Toinen kurssi jouduttiin olosuhteiden pakosta pitämään syksyllä 2007 jo ensimmäisellä jaksolla. En kuitenkaan halunnut aloittaa kurssia heti koulun alettua. Niinpä ensimmäinen ja toinen tunti pidettiin syyskuun toinen päivä. Maahanmuuttajaryhmässä on viisitoista opiskelijaa. He ovat kotoisin Eritreasta, Somaliasta, Virosta, Kosovosta, Thaimaasta, Irakista, Iranista ja Afganistanista. Ikähaarukka on kuudentoista ja kahdenkymmenen yhden välillä. Tyttöjä on seitsemän ja poikia kahdeksan. Yksi pojista on asunut Suomessa viisi vuotta, mutta muut pääsääntöisesti vuodesta kahteen vuotta. Edellisvuoden ryhmään verrattuna opiskelijoiden suomen kielen taso on vaatimattomampi.

Opetusta oli seuraamassa Eija Reuter. Sen vuoksi ensimmäinen tunti aloitettiin esittäytymiskierroksella. Kun koulu alkoi 14.8.2007, olin tehnyt vastaavan harjoituksen ns. vahvuuskorttien avulla. Vahvuuskortteja myy Pesäpuu ry ja ne on tarkoitettu mm. sosiaalityöntekijöiden käytettäväksi. Vahvuuskorteissa on tyyllitelty piirroskuva ja joku positiivinen lause kuten olen vahva, olen iloinen jne. ”Opi oppimaan” -kurssin ensimmäisellä tunnilla opiskelijoiden käytettävissä oli ihan tavallisia postikortteja, joista he valitsivat itseään sinä aamuna puhutelleen kortin. Ohjeistin opiskelijoita siten, että he esittelevät itsensä Eijalle siten, että kertovat nimensä ja miksi valitsivat sen kortin kuin valitsivat. Kuten edellisnäkin vuonna opiskelijat olivat hetken varautuneita sen suhteen kuka aloittaisi. Niinpä sitten päädyin melko nopeasti ”määräämään” kuka aloittaa esittelyn. Mielestäni esittely meni suhteellisen jouhevasti. Yritin sanoa jokaiselle opiskelijalle jotain positiivista hänen esittelensä jälkeen. Opiskelijoiden jälkeen Eija Reuterkin esitteli itsensä. Tulkitsin asian niin, että opiskelijat olivat iloisia siitä, että heille uusi opettaja kertoi jotain itsestään.

Esittelykierroksen jälkeen toisella tunnilla kerroin opiskelijoille, että on hyvä tietää kuka oikein on, minkälaisista asioista pitää ja missä on hyvä. Pyysin, että opiskelijat pohtivat seuraavia kysymyksiä:

- Keksi viisi asiaa missä sinä olet hyvä!
- Mitä sellaista osaat, mistä on hyötyä läheisillesi?
- Mistä nautit elämässäsi?
- Mistä asiasta tiedät enemmän kuin muut?
- Mistä sinua kiitetään?

Lisäksi kysyin:

- Mitä tehdessäsi unohdat ajan kulun?

Edellisen vuoden kokemuksesta arvasin, että kysymykset saattavat olla vaikeita opiskelijoiden mielestä. Tämän vuoksi kirjoitin kysymykset taululle ja yritin selvittää mitä kysymyksillä tarkoitin. Siitä huolimatta kysymyksiin vastaaminen tuntui olevan yllättävän vaikeaa.

Toisella tunnilla pyysin opiskelijoita pohtimaan millainen on heidän mielestään hyvä oppimistilanne. Tehtävä tuntui olevan aivan liian vaikea opiskelijoille, koska sain vain muutaman vastauksen kysymykseeni. Niinpä päätin, että seuraavalla tunnilla meidän pitäisi pohtia vielä uudelleen tätä asiaa. Silloin voisimme lähteä siitä, että piirrän taululle kaksi mind mappia, joista toiseen kirjaan asioita jotka käsittelevät hyvää oppimistilannetta ja toiseen vastaavasti huonoa.

3.2 Mind map

Kolmannen tunnin aluksi halusin lyhyesti kerrata edellisen kerran antia. Näin siksi, että olin jäänyt aprikoimaan mitä edellisistä tunteista oli opiskelijoille käteen jäänyt. Sen vuoksi aluksi kyselin muistaako kukaan mitä edellisellä viikolla olimme tehneet. Kukaan ei vastannut. Niinpä muistuttelin, että olimme käyttäneet ensimmäisellä tunnilla tovin esittelykierrokseen. Huomasin, että monen kasvoille kohosi iloinen ilme. Tulkitsin niin, että opiskelijat muistelivat hyvällä esittelyä korttien avulla. Sitten huomaustin, että edellisellä viikolla tehtävänä oli ollut miettiä vastauksia siihen missä on hyvä. Totesin myös, että tehtävä oli ollut ilmeisen vaikea. Kysyin opiskelijoilta, että onko heillä käsitystä siitä miksi olin heidät sellaisia

kysymyksiä ohjannut miettimään. Kukaan ei osannut sanoa. Perustelin kysymysten oikeutusta sillä, että on hyvä tietää missä on hyvä, jotta voi tehdä oikeita päätöksiä koulutusvalintojen ja sitä kautta tulevaisuuden työuran suhteen. Niin sanoessani minusta kuitenkin tuntui, että perusteluni oli ilmeisen kaukainen opiskelijoille. Hetken mietin miten voisin asiaa konkretisoida.

Päätin kertoa pienen tarinan veljestäni. Hän on kymmenen vuotta minua nuorempi. Peruskoulu ei kovin hyvin hänen kohdallaan sujunut. Yläasteen viimeisenä syksynä yritin innostaa häntä ”skarppaamaan” opinnoissaan. Veljeni oli kuitenkin sitä mieltä, että ”Kyllä mä ammattikouluun pääsen. Sinne pääsee kuutosen keskiarvolla”. Kun yhteisvalinnan tulokset sitten tulivat, niin pettymys oli suuri. Hän ei ollut päässyt ammattikouluun. Kesäkuun loppupuolella hän sai kirjeen, jossa tarjottiin hänelle koulutuspaikkaa, mutta toiselta linjalta kuin hän alun perin oli hakenut. Veljelläni ei ollut pienintäkään aikomusta mennä tuolle linjalle. Niinpä hän piilotti kirjeen lehtikasan alle, josta äitini sen löysi heinäkuussa. Ymmärrettävästi äitini oli vihainen veljelleni.

Muistan kysyneeni veljeltäni, että minä hän aikoo tehdä. ”Ei hätä ole tämän näköinen, mä ootan että joku peruu opiskelupaikan, jotta mä pääsen sinne”. Pudistelin päätäni ja ajattelin, että kyllä pitäisi ottaa lusikka kauniiseen käteen eikä olla niin jääräpäinen. Kesäloma lähenee loppuaan ja veljeni oli luvannut tulla käymään luonani. Soitin hänelle hiukan ennen sovittua päivää, mutta hän kertoi, ettei tulekaan. Kysyessäni miksi ei, niin hän kertoi menevänsä opiskelemaan. Hän oli päässyt peruutuspaikalle ensimmäisellä sijalle olleeseen opiskelupaikkaan. Opiskelu ammattikoulussa meni hänen osaltaan erinomaisesti, jopa niin että hän oli luokkansa paras. Myöhemmin häneltä kyselin, miksi hän piti niin jääräpäisesti kiinni ajatuksesta mennä juuri tuolle linjalle. ”Mä tiesin missä mä olen hyvä ja mitä mä haluan tehdä isona. Siksi mä en halunnut toiseksi parasta vaihtoehtoa”. Nyt kaksikymmentä vuotta myöhemmin hän on vielä samalla alalla ja pitää työstään. Kerrottuaani veljeni tarinan huomasin selvästi, että opiskelijat ymmärsivät miksi on tärkeitä pohtia omia vahvuuksiaan.

Maahanmuuttajaryhmä menee kakkosjaksossa työssäoppimaan. Kaikilla ei ole vielä työssäoppimispaikkaa. Olin sopimus erään Etapin ohjaajan kanssa, että voin

opiskelijoiden kanssa mennä tutustumaan työpajatoimintaan ajatuksella, että joku voisi olla siellä työssäoppimisjaksonsa. Olimme edellisellä viikolla olleet opiskelijoiden kanssa tutustumassa erääseen yritykseen. Tutustumista sopiessani olin kertonut, että ryhmä koostuu maahanmuuttajataustaisista opiskelijoista joiden suomen kielen taito on vielä vaatimaton. Valitettavasti yrityksen toiminnasta meille kertonut henkilö ei ottanut millään lailla huomioon tätä ja käytti aivan liian vaikeata kieltä. Niinpä useimmat asiat menivät täysin ohi opiskelijoilta. Viisastuneena tästä päätin, että jatkossa käymme etukäteen läpi sanoja, joita tutustumispaikassa todennäköisesti eteen tulee.

Alun perin kolmannella tunnilla oli tarkoitus pohtia kysymystä siitä miksi opiskelu on tärkeää. Päätin kuitenkin esitellä Etapissa tehtävää työtä mind mapin avulla. Pyysin opiskelijoita ottamaan esille paperia ja kynää. Kun paperit olivat esillä, pyysin, että he kääntäisivät paperin. Vaikka näytin kädessäni olevaa vaakasuorassa olevaa paperia, opiskelijat eivät näyttäneet ymmärtävän, mitä paperin kääntäminen tarkoitti. Niinpä jouduin käymään jokaisen luona erikseen ja näyttämään miten päin paperi pitää laittaa. Piirsin taululle pilven, jonka sisään kirjoitin sanan Etappi. Sen jälkeen kerroin mitä tarkoittaa sana etappi, työtön, työpaja jne. Esittelen kaikki Etapin työpajat ja kerroin mitä niissä tehdään. Yritin ottaa esille vain avainsanat, mutta siitä huolimatta lähes koko taulu täyttyi mind mapista. Varmistaakseni, että opiskelijat olivat käsittäneet mistä oli kysymys heijastin netistä Etapin sivuilta valokuvia työpajoissa tehdyistä tuotteista. Minulle jäi mielikuva, että opiskelijat ymmärsivät mind mapin idean ja sen mitä Etapissa tehdään.

3.3 Mitä hyötyä on opiskelusta?

Viidennen tunnin aluksi opiskelijat pohtivat mitä hyötyä opiskelusta on itselle ja yhteiskunnalle. Pääosin opiskelijat pitäytyivät pohtimaan, mitä hyötyä heille on opiskelusta maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavassa koulutuksessa. Heillä oli selvästi vaikeuksia asettautua ammatillisessa koulutuksessa olevan opiskelijan asemaan, puhumattakaan siitä, mitä opiskelu merkitsisi aikuisen opiskelijan kannalta. Vielä vaikeammalta tuntui keksiä syitä siihen, miten yhteiskunta voisi hyötyä kansalaisten opiskelusta. Ilmeisesti kyse oli toisaalta siitä, että ryhmän suomen kielen taito on vielä varsin vaatimaton. Toisaalta kysymys on

opiskelijoiden iästä. Yleissivistystä on vielä liian vähän, jotta voisi hahmottaa asioita laajemmin.

Tämän jälkeen näytin opiskelijoille kalvon ”Opiskelun ydin” ja pyysin heitä kirjoittamaan sen vihkoonsa. Jotkut opiskelijat vastustivat kiivaasti kirjoittamista, mutta en muuttanut suunnitelmiani sen vuoksi. Olin nimittäin edellisellä viikolla opiskelijahuoltoryhmän kokouksessa kuullut kuinka muutama opettaja kovasti kritisoi maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kirjoitustaitoa. Näiden opettajien mukaan valmistavassa koulutuksessa pitäisi kirjoituttaa opiskelijoilla huomattavasti enemmän.

”Opiskelun ydin” -kalvossa sanottiin näin:

Ei riitä, että opiskelee,
täytyy myös oppia.

Ei riitä, että luulee oppineensa,
täytyy myös muistaa.

Ei riitä, että muistaa,
täytyy myös ymmärtää.

Ei riitä, että ymmärtää,
on myös osattava tehdä.

Vaatii aika hyvää suomenkielen taitoa ymmärtää mitä eroa on opiskelulla, oppimisella, muistamisella, ymmärtämisellä ja osaamisella. Erilaisten esimerkkien avulla yritin kertoa näiden käsitteiden eroista.

Viidennen tunnin lopuksi näytin opiskelijoille kalvon ”Menestykseen tarvitset”. Kalvossa menestyksen avaimiksi tarjottiin seuraavia tekijöitä: selkeät tavoitteet, hyvä motivaatio, paljon itsekuria, tietoa oppimisesta, myönteinen asenne, hyvä itseluottamus, oikeat luku- ja opiskelutavat sekä fyysinen kunto. Kerroin opiskelijoille, että saavuttaakseen jotakin ihmisellä pitää olla tavoitteita. Tavoitteena voi olla se miten selvitä yhdestä oppitunnista, tai yhdestä koulupäivästä, tai yhdestä

opintojaksosta. Pidemmän ajan tavoitteita ovat miten selvittää maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavasta koulutuksesta tai ammatillisesta koulutuksesta.

Motivaatio -sana tuntui olevan vaikea käsite. Sen vuoksi kerroin, että motivaatio vastaa kysymykseen miksi joku käyttäytyy siten kuin käyttäytyy. Kysyin opiskelijoilta mitä tarkoittaa sana kuri. Eräs opiskelija kertoi mitä tarkoittaa sana kori. Kirjoitin allekkain sanat kori ja kuri ja sanoin, että nämä sanat tarkoittavat eri asioita. Kerroin sitten mitä kurilla tarkoitetaan ja osasta opiskelijoista oli äärimmäisen hauskaa huomattaessaan, että kori ja kuri tarkoittavat aivan eri asioita. Itseluottamuksen määrittelin siten, että kysymys on siitä kuinka hyvältä ihmisestä tuntuu tietyssä tilanteessa. Fyysisen kunnan merkitystä opiskelussa menestymiseen opiskelijat tuntuivat selvästi väheksyvän. Olen koko syksyn yrittänyt ehdottaa opiskelijoille miten tärkeää on välitunnilla mennä ulos ”haukkaamaan happea” ja juoksemaan vaikka talo ympäri. Maanittelustani huolimatta opiskelijat eivät ole ottaneet ehdotustani kuuleviin korviinsa.

Alun perin olin ajatellut kuudennella tunnilla käsitellä konstruktivistista oppimiskäsitystä. Koska opiskelijat tuntuivat olevan viikonlopun jälkeen kovin väsyneitä, päädyin aloittamaan kuudennen tunnin aivojumbppaharjoituksilla (liite 1). Teimme harjoitukset siten, että minä kerroin mitä pitää tehdä ja Eija Reuter näytti etualalla mallia. Teimme harjoitukset ”Samanlaiset kuviot ilmassa”, ”Ristikkäiskäynti” sekä ”Täppääminen”. Itsestäni tuntui, että antamani ohjeet varmaankin kuulostivat opiskelijoista vaikeilta. Tehtävien ymmärtämistä tosin helpotti se, että Eija näytti mallia. Pyynnöstämme huolimatta opiskelijat eivät ymmärtäneet, että harjoituksia oli tarkoitus tehdä rauhalliseen tahtiin. Hätäisesti huiskien harjoituksista ei saa sitä mitä hitaasti tehden. Jatkossa on varmaan hyvä kokeilla uudestaan harjoituksia.

Tunnin lopuksi esittelin vielä ”Ajattele positiivisesti” -kalvon. Kalvossa sanotaan näin:

- ei ole hanttiaineita
- suhtaudu asioihin kriittisesti – älä kuitenkaan aliarvioivasti
- ole utelias, tiedonhaluinen, kysele

- suhtaudu opettajiin myönteisesti: suvaitse kuivia tyyppejä, ymmärrä yksilöitä, kestä johtajia, nauti mehevistä kertojista
- ole ennakkoluuloton uusiin asioihin
- omaksu aktiivinen, sopivasti ponnistuksia vaativa opiskelutyyli
- tee itsellesi opiskelusta mielenkiintoista, tee tylsästä hauskaa
- usko omiin kykyihisi

Kalvossa oli paljon opiskelijoille vieraita sanoja: hanttiaine, aliarvioida, suvaita, mehevä, ennakkoluuloton, ponnistus ja kyky. Kävin opiskelijoiden kanssa läpi nämä sanat ja yritin selittää mitä näillä sanoilla tarkoitetaan. Tunnin jälkeen jäin pohtimaan sitä kuinka paljon jatkossa kannattaa käyttää ”Opiskelun avaimet” -kalvosarjan materiaalia. Omasta mielestäni niissä käytetty kieli on syntyperäisille suomalaisillekin vaikeata, saati sitten maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille.

3.4 Opiskeluasenteet ja aivojumppa

Seitsemännen tunnin alussa kertasimme edellisellä tunnilla käsitellyt asiat. Varsinaisesti tunnin aiheena olivat opiskeluasenteet. Näytin opiskelijoille ”Opiskelun avaimet” -kalvosarjasta kalvon ”Opiskeluasenteet” (liite 2). Kalvo perustuu Turun yliopiston Oppimisvaikeuksien tutkimuskeskuksen luokitteluun. Opiskelun suuntautumistyyppit ovat: 1) tehtäväkeskeisesti suuntautunut, 2) riippuvaisesti suuntautunut, 3) omaa minää puolustavasti suuntautunut sekä 4) omistautumaton opiskelija. Opiskelijat kirjoittivat vihkoonsa kalvolla olevat asiat ja sen jälkeen keskustelimme yhdessä, mitä kalvossa olevilla sanoilla tarkoitetaan. Lopuksi pyysin opiskelijoita pohtimaan, mikä suuntautumistyyppi lähinnä vastaa heidän opiskeluasenteitaan. Suurin osa opiskelijoista katsoi kuuluvansa joko tehtäväkeskeisesti suuntautuneeseen tai riippuvaisesti suuntautuneeseen tyyppiin. Tämän jälkeen jaoin opiskelijoille testin, jossa he vastasivat kuuteentoista kysymykseen joko kyllä tai ei. Omasta mielestäni testissä oli suhteellisen helppoa suomenkieltä ja olin hiukan hämmentynyt kun opiskelijat suhtautuivat saamaansa tehtävään melkein paniikinomaisesti. Vasta tunnin jälkeen tajusin, että he luulivat kyseessä olevan kokeen, jonka vastaamisesta riippuisi heidän arvosanansa ”Opi

oppimaan” -kurssista. Huoli oli kuitenkin aivan turha, koska kurssista ei annetta arvosanaa, vain merkintä suoritettu.

Koska opiskelijat olivat selkeästi hermostuneita edellisellä tunnilla, niin päätin tehdä toisin, kuin alkuperäisessä suunnitelmassani olin ajatellut. Niinpä ohjasin opiskelijoita tekemään aivojumbppaharjoituksista ”Selkäpiirroksset” -harjoituksen (liite 1). Eija Reuter parinani näytin, mitä pitää tehdä. Tarkoitus oli valita ensin itselle pari. Sen jälkeen toinen opiskelijoista käänsi selkänsä toiselle. Selän takana seisovan tehtävänä oli kirjoittaa toisen selkään sormella isoja kirjaimia. Ja se, jonka selkään kirjaimia piirrettiin, yritti arvata minkä kirjaimen toinen piirsi. Kun tätä oli tehty vähän aikaa, niin selkään alettiin piirtää helppoja sanoja. Ja toisen tehtävänä oli taas arvata, mistä sanoista oli kysymys. Hetken päästä vaihdettiin osia. ”Selkäpiirroksset” -harjoituksen lisäksi opiskelijat tekivät ”Kämmenpiirroksset”, joka on vastaava kuin ”Selkäpiirroksset”, mutta kirjaimet piirretään kämmeneen.

Yhdeksännen tunnin lopuksi keskusteltiin negatiivisen asenteen merkityksestä oppimistuloksiin. Piirsin taululle kaavion, jonka ylälaitaan kirjoitin sanat positiivinen asenne. Siitä vedin nuolen alas ja siihen kirjoitin hyvä motivaatio ja selitin, että jos opiskelija asennoituu opiskeltavaan asiaan positiivisesti ja omaa hyvän motivaation, niin mitä todennäköisimmin hän on aktiivinen tunnilla ja tekee annetut tehtävät. Tämä aikaansaa sen, että opiskelija ei vaan opiskele vaan myös oppii asian. Ja kun asian oppii, niin saa hyviä numeroita. Negatiivinen asenne saa aikaan aivan toisenlaisen oppimiskiirteen eikä tuloksia synny. Tämä oli selvästi opiskelijoille uusi tapa ajatella, eivätkä kaikki tuntuneet täysin hyväksyvän ajatusta.

3.5 Oppimistyylit ja oppimiskanavat

Kymmenes tunti aloitettiin toisella oppimistyylistestillä (liite 5). Tässäkin tehtävässä tuntui olevan opiskelijoille monta vierasta sanaa: tosiasia, tunnepohja, taiteelliset kyvyt, mielikuvat, looginen, unelma, sujuva, suunnitelmallinen, todellisuuspohja, yleiskuva ja yksityiskohta. Testin pisteytyskin tuntui useimmista vaikealta ymmärtää. Niinpä otin yhden opiskelijan vastaukset esimerkiksi ja laskin taululle hänen pistemääränsä. Näin ”kädestä näyttäen” jokainen sai pisteet laskettua. Tehtävän jälkeen käsittelimme aivojen vasemman ja oikean puoliskon tehtäviä.

Tämä tuntui olevan opiskelijoille täysin uusi asia, mutta he pohtivat varsin innostuneesti ovatko ns. vasemman vai oikean aivopuoliskon ihmisiä.

Kerroin opiskelijoille miten toimii aktiivinen osallistuja, kokeileva toteuttaja, harkitseva tarkkailija sekä looginen ajattelija (liite 4). Olen huomannut opiskelijoiden uskaltautuvan pohtimaan omia piirteitään vasta sen jälkeen, kun olen ottanut esimerkiksi oman itseni. Niinpä tässäkin kohtaan pyysin opiskelijoita päättämään, minkälainen oppimistyyli minulla on. Sanoin opiskelijoille, että ei kannata arvata, vaan täytyy pyrkiä perustelemaan näkemyksensä. Osa oli täysin hakoteillä, mutta muutama osasi varsin näppärästi perustella näkemyksensä. Tämän jälkeen oli huomattavasti helpompaa saada heidät pohtimaan, mikä on itse kunkin oppimistyyli. Vain muutama ilmoitti, etteivät he osaa sanoa, mutta selkeästi valtaosa pystyi löytämään oman tyyliinsä.

Kahdestoista tunti käytettiin ”Oppimiskanavien arviointi” -tehtävän tekemiseen. Osalla opiskelijoista tuntuu selkeästi olevan vaikeuksia hahmottaa, mitä seuraavaksi pitäisi tehdä. Pelkkä suullinen tehtäväksianto ei riitä, vaan minun on mentävä heidän viereensä ja opastettava kädestä pitäen, mitä tulee tehdä. Näin kävi myös ”Oppimiskanavien arviointi” -tehtävän kanssa (liite 6). Osa teki tehtävän varsin sukkelaan ja lopputunniksi annoin heille kolme monistetta, joissa kerrottiin, mitä tarkoittavat visuaalinen (liite 23), auditiivinen (liite 20), taktiilinen (liite 22) ja kinesteettinen (liite 21) oppimiskanava. Koska osalla tehtävä jäi kesken, niin pyysin, että he tekisivät sen kotona loppuun ja lukisivat antamani monisteet. Nähtäväksi jää tapahtuuko näin. Seuraava tunti on kuitenkin syytä aloittaa kertaamalla edellisellä viikolla käsitellyt asiat.

Edellisen tunnin lopulla olin jakanut opiskelijoille monisteet joissa käsiteltiin eri oppimiskanavia. Olin esittänyt toivomuksen, että opiskelijat lukisivat antamani monisteet kotona ennen seuraavaa tuntia. Näin ei kuitenkaan ollut tapahtunut. En voi kieltää, ettei tilanne olisi minua hiukan suututtanut. Tunneillani käydään paljon asioita läpi, enkä yleensä anna opiskelijoille kotitehtäviä. Sitä vastoin edellytän, että opiskelijat kertaavat tunneilla käsitellyjä asioita vielä kotona. Koska opiskelijat eivät olleet tehneet antamieni ohjeiden mukaan, olin pakotettu käyttämään kolmannentoista tunnin edellisellä tunnilla antamieni monisteiden läpikäymiseen.

3.6 Muistaminen

Neljännentoista ja viidennentoista tunnin olin päättänyt käyttää muistamisharjoitusten tekemiseen. Ensimmäisenä oli tarkoitus esitellä opiskelijoille miten numerosarjojen muistamiseen auttaisi ”numero – visuaalinen vastine” -menetelmä. Mielessäni oli kuitenkin varsin hyvin, miten nyreästi opiskelijat olivat keväällä 2007 suhtautuneet menetelmään. Näytin opiskelijoille kalvon, jossa esiteltiin menetelmä. Kerroin opiskelijoille miten numero-visuaalinen vastine taulukko helpottaa minun syntymäpäiväni muistamista. Yritin ehdottaa opiskelijoille, että he miettivät oman syntymäpäivänsä osalta pikkutarinaa, jonka pohjalta numerosarjan muistaminen helpottuisi. ”Mun syntymäpäivä on se ja ja se. Voitko sä ope sanoa, miten se tarina mun kohdalla menisi?”, pyysi yksi ja toinen opiskelija. ”Mitä jos sä ite yrittäisit keksiä sen tarinan?”, yritin ehdottaa. Ehdotukseni ei saanut opiskelijoissa vastakaikua. Ja lopputulos oli sama kuin keväälläkin. Opiskelijat eivät saaneet idean päästä kiinni. Jäin miettimään oliko kysymys siitä, että syntymäpäivänsä jokainen muisti ilman mitään tarinaakin? Jos niin oli, niin ehkä esimerkiksi olisi pitänyt ottaa joku muu numerosarja. Tai ehkä kysymys olikin siitä, että en itsekään ollut kovin innostunut ”numero – visuaalinen vastine” -menetelmästä ja oma asenteeni paistoi läpi siinä määrin, että se esti opiskelijoita ymmärtämästä, mistä oli kysymys.

Neljännentoista tunnin loppu ja viidestoista tunti käytettiin muistamisharjoitusten tekemisiin (liite 9 ja liite 10). Opiskelijat olivat varsin innoissaan näistä tehtävistä. Ainoa ikävä asia näillä tunneilla oli se, että osa opiskelijoista oli syystä tai toisesta epärehellinen. Tarkoitan tällä sitä, että kun kahden minuutin ajan näytin opiskelijoille kalvolla olevia sanoja, niin huomasin joidenkin opiskelijoiden kopioivan niitä omaan vihkoonsa. Tästä seurasi tietenkin se, että kun harjoitusten lopuksi katsoimme kuinka monta sanaa itse kukin oli muistanut, niin tulos oli vääristynyt. Luonnollisesti tämä sanojen vihkoon kopioijat ”muistivat” useamman sanan kuin muut. Tämän vuoksi käytin hetken siihen, että keskustelin opiskelijoiden kanssa luntaamisesta ja epärehellisyydestä.

3.7 Älykkyyden lajit

Kuudennentoista tunnin aloitin tekemällä taululle taulukon (liite 12), johon kirjasin seuraavat älykkyyden lajit: loogis-matemaattinen älykkyyys, kielellinen älykkyyys, visuaalinen älykkyyys, kinesteettinen älykkyyys, musiikillinen älykkyyys, sosiaalinen älykkyyys ja intrapersoonallinen älykkyyys. Sitten pohdimme opiskelijoiden kanssa miten nämä älykkyyden lajit näkyvät opiskelijoissa, miten sitä voi hyödyntää opiskelussa ja miten voi vahvistaa tiettyä älykkyyden lajia jos tuntee omaavansa sitä vähänlaisesti. Lopuksi opiskelijat saivat miettiä mitkä älykkyyden lajit ovat heidän kohdallaan voimakkaampia ja mitä voisi vielä kehittää. Ennen tunnin alkua hiukan pelkäsin, että tämä osuus olisi liian vaikea opiskelijoiden kielitaidon osalta. Näin ei ilmeisesti kuitenkaan ollut opiskelijoiden innostuneisuudesta päätellen.

3.8 Opiskelun suunnittelu

Seitsemännentoista tunnin aluksi pohdin opiskelijoiden kanssa miten he käyttävät aikaansa; minkälaisia asioita kunkin arkipäivään liittyy. Tällä tavalla yritin saada opiskelijoita ymmärtämään, että vuorokaudessa on vain 24 tuntia ja jokainen yksilö päättää henkilökohtaisesti, mihin käyttää aikaansa. Ja koska aika on rajallinen, niin on syytä kiinnittää huomiota siihen, mikä varastaa itse kunkin aikaa. Jotta itse kullekin selviäisi, mihin aikaa kuluu, niin teetin ”Aikavarkaat” -tehtävän (liite 19). Kun keväällä harjoitusta tein toisen ryhmän kanssa huomasin, että tehtävässä oli useita opiskelijoille outoja sanoja, kuten seisoskella, uskotella, kuulumisten vaihto, jutustelu, vierähtäminen, uskottelu ja harhautuminen. Tämän vuoksi yritin ennen tehtävän tekemistä selvittää, mitä edellä mainituilla sanoilla tarkoitetaan. Tehtävä oli alun perin laadittu yliopisto-opiskelijoita ajatellen, mutta soveltuu kyllä myös toisella asteella käytettäväksi. Itselleni jäi mielikuva, että opiskelijat pitivät tehtävän tekemisestä.

3.9 Lukivaikeus

Ennen kahdeksannentoista tunnin alkua olin taululle kirjoittanut esimerkkejä siitä, miten lukivaikeus voi ilmetä. Kuten keväänkin ryhmässä, niin myös tässä opiskelijat luulivat ensin, että puhun pelkästään maahanmuuttajataustaisista opiskelijoista. Itselleni oli varsin mielenkiintoinen havainto nähdä, miten helpottuneen näköisiä

monet opiskelijat olivat. ”Eivätkö kaikki suomalaisetkaan osaa kirjoittaa virheetöntä suomea?”, opiskelijat kyselivät. Kerroin opiskelijoille, että lukivaikeuksisille on olemassa harjoituksia, jotka auttavat kuntoutumisessa ja että näiden harjoitusten tekemiseen käyttäisimme seuraavat kaksi tuntia. Tuntien aikana teimme seuraavat harjoitukset: ”Kirjaimet sekaisin” (liite 13), ”Seuraavista sanoista puuttuu yksi kirjain” (liite 14), ”Kuulostaako samalta vai erilaiselta” (liite 15), ”Nonsense -sanat” (liite 16) ja ”Montako x-kirjainta kuulet sanassa?” (liite 17).

Opiskelijat suhtautuivat edellä mainittuihin harjoituksiin positiivisesti ja olivat varsin innokkaita kirjoittamaan vastauksia taululle. Päätin, että seuraavalla kurssilla teetän muutaman harjoituksen enemmän ja käytän tähän osuuteen aikaa kolme oppituntia.

3.10 Konstruktiivinen oppimiskäsitys

Keväällä 2007 kun olin opiskelijoille kertonut konstruktiivisesta oppimiskäsityksestä, esimerkkinä oli Keskon organisaatio. Tämä oli ollut perusteltua siksi, että ryhmällä alkoi seuraavassa jaksossa ”Yritystoiminnan perusteet” -opintojakso. Syksyllä 2007 totesin, että esimerkki pitäisi löytyä niistä teemoista, joita käsitelimme muutoinkin kakkosjaksossa. Niinpä otin esimerkin työelämätaidon osuudesta. Piirsin taululle laatikon ja kirjoitin siihen sanan työttömyys. Pyysin opiskelijoilta pohtimaan mitä sana tarkoittaa ja mistä työtön saa rahaa. Tuntin aikana kirjasin taululle seuraavia sanoja: työttömyysturva, työmarkkinatuki, peruspäiväraha, ansioon suhteutettu päiväraha, työmarkkinatuki alle 25 -vuotiaalle työttömälle nuorelle, työllistämistuki, työharjoittelu, starttiraha ja työttömyysturvan hakeminen.

Totesin opiskelijoille, että osan asioista opiskelijat olivat jo tienneet aikaisemmin, mutta tunnin aikana esiin tuli paljon uutta asiaa. Tietoa ei kuitenkaan voi ”kaataa” opiskelijoiden päähän, vaan heidän on itse saamansa informaation pohjalta muodostettava uusi näkemys asiasta. Tuntin jälkeen opiskelijoilla on toivottavasti laajempi kuva työttömyydestä ja siitä millaisia tukitoimia työttömille suomalaisen lainsäädännön avulla tarjotaan.

3.11 Tehokas lukeminen

Valmistavan koulutuksen tavoitteena on nimensä mukaisesti valmistaa opiskelijoita toisen asteen opintoihin. Omien kokemusteni pohjalta väitän, että nuorilla on usein aika epärealistisia käsityksiä opiskelusta ammatillisissa oppilaitoksissa. He ajattelevat, että toisin kuin peruskoulussa, ammatillisissa oppilaitoksissa ei tarvitse lukea. Käsitys on kuitenkin ihan väärä. Erityisesti kauppaoppilaitoksessa monet aineet ovat ns. lukuaineita. Kirjojen lukeminen on tärkeä osa opiskelua ja jotta ymmärtäisi lukemaansa tekstiä, on opiskelijan käsiteltävä saamaansa tietoa. Lukemisen ymmärtämistä voi harjoitella.

Toiseksi viimeistä tuntia varten olin antanut opiskelijoille työelämäntaidon osuudesta artikkelin, joka käsitteli työsuhteen päättymiseen liittyviä asioita. Opiskelijoiden tehtävänä oli lukea kotona artikkeli ja vastata lukemansa perusteella seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä ajatuksia, kysymyksiä tai tunteita lukeminen sinussa herätti?
- Mitkä asiat tuntuivat vaikeilta?
- Mitkä kohdat jäivät sinulle epäselviksi?
- Mitä hyödyllistä tai kiinnostavaa löysit tekstistä?
- Paljonko sinulta kului aikaa lukemiseen?
- Missä luit artikkelin?
- Mihin kellonaikaan luit artikkelin?
- Mistä artikkeli kertoo yhdellä lauseella kerrottuna?
- Mitä muistat artikkelista? Mitkä asiat jäivät mieleesi? Mitä luulet muistavasi artikkelista parin päivän kuluttua?
- Millaisia merkintöjä teit artikkeliin?
- Millaisia muistiinpanoja teit? (Akonet 2007)

Vaikka olin erikseen painottanut, että tekstin kotona lukeminen on tärkeää, niin kukaan opiskelijoista ei ollut lukenut artikkelia, eikä siten tehnyt annettua tehtävää. Tämän vuoksi artikkeli luettiin yhdessä ääneen ja vastattiin kysymyksiin.

Opi oppimaan -kurssin viimeisen tunnin käytin rentoutumisharjoituksen ohjaamiseen. Edellisestä kerrasta viisastuneena muistutin opiskelijoita, ettei heidän tule millään lailla kommentoida tuntemuksiaan, eikä näin häiritä muiden rentoutumisharjoitusta. Muutama opiskelija ei ilmeisesti pystynyt keskittymään rentoutumisharjoitukseen, koska he liikehtivät tuolillaan. Liikehdintä oli kuitenkin sen verran pientä, ettei se häirinnyt muita mukana olijoita. Opiskelijat pitivät rentoutumisharjoituksesta ja toivoivat, että vastaavia harjoituksia tehtäisiin toistekin.

4 POHDINTAA

Tämän kehittämishankkeen tavoitteena oli laatia tuntisuunnitelma opiskelutaitojen kurssia varten maahanmuuttajien ammatillisen peruskoulutuksen valmistavaan koulutukseen. Pelkkä tuntisuunnitelman tekeminen ei kuitenkaan riitä, vaan sitä on syytä kokeilla käytännössä. Näin saadaan tietoa siitä missä kohtaa suunnitelma toimii ja missä kohtaa on kehittämisen paikka. Suunnitelmaa tehdessään Marjo Niittumäki törmäsi siihen, että ei löytänyt kyllin selkokielistä materiaalia jaettavaksi opiskelijoille. Tavoitteena oli siksi panostaa käytettävän materiaalin muokkaamiseen paremmin maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden tarpeita palvelevaksi. Selkokielisemmän materiaalin tarve tuli esiin erityisesti syksyllä 2007 pidetyn kurssin aikana. Tunneilla käytettiin paljon aikaa siihen, että käytettävän materiaalin sanoma olisi auennut opiskelijoille. Ryhmässä olleet opiskelijat olivat hyvin avoimia ja uskaltautuivat kysymään, mikäli eivät jotakin asiaa ymmärtäneet. Tämän vuoksi opettajille jäi mielikuva, että opiskelijat sisäistivät tunnilla käydyt asiat materiaalin vaikeaselkoisuudesta huolimatta. Opettaminen ja oppiminen olisi kuitenkin helpompaa, mikäli materiaali olisi jo alun perin selkokielisempää.

”Opi oppimaan” -kurssin taustalla on konstruktivistinen oppimiskäsitys. Nanna Wilhelmsson huomauttaa artikkelissa *”Miten saada vaikeimmassa asemassa olevat maahanmuuttajanuoret ammatilliseen koulutukseen?”*, että maahanmuuttajille konstruktivistinen opetustapa on usein vieras. Ne maahanmuuttajataustaiset nuoret, jotka ovat kotimaassaan käyneet koulua, ovat melkein poikkeuksetta tottuneet opetukseen, joka perustuu joko behaviorismiin tai kognitiiviseen pedagogiikkaan. Opettaja on se, joka tietää, mitä milloinkin tulisi oppia, opettaja antaa vastaukset ja vastauksiakin on olemassa vain oikeita ja vääriä. (Wilhelmsson, 2004)

Molemmissa ”Opi oppimaan” -ryhmissä oli selvästi nähtävissä, että opiskelijat olivat tottuneet toisentyyppiseen opetukseen. Itsearviointi tuntui opiskelijoista erityisen vaikealta. Tampereen ammattiopiston opetussuunnitelman yhteisessä osassa itsearvioinnilla tarkoitetaan opiskelijan itsensä suorittamaa oman oppimisensa ja toimintansa systemaattista ja jatkuvaa tarkastelua. Itsearviointitaito nähdään taitona, joka kehittyy koko opiskelun ajan. Jokaisella opiskelijalla nähdään

olevan erilaiset valmiudet suorittaa itsearviointia riippuen aikaisemmista opinnoista ja kokemuksista (Tampereen ammattiopisto, 2007) Itsearviointitaitojen kehittäminen, mukaan lukien itsetunnon ja elämönhallintataitojen kehittäminen, on ollut ”Opi oppimaan” -kurssin yksi tavoite. Kun opiskelija ymmärtää kuka hän on, mitkä ovat hänen vahvuutensa ja kehittämiskohteensa sekä oppii perustelevaan omia näkemyksiään ja ratkaisujaan luodaan edellytykset myös muulle oppimiselle ja kehittymiselle.

Kehittämishanke siinä laajuudessa kuin se tehtiin - tuntisuunnitelmat, kaksi kurssia ja päiväkirjojen kirjoittaminen tuntien kulusta - oli työläs. Vaikka molempien kurssien tuntisuunnitelmat olivat yhteneväisiä, niistä muodostui hyvin erilaiset kokonaisuudet. Tähän vaikutti erityisesti se, että ryhmien suomen kielen taito oli erilainen. Keväällä 2007 olleessa ryhmässä opiskelijat olivat asuneet Suomessa kauemmin ja olivat suomen kielen taidoltaan parempia kuin syksyn 2007 opiskelijat. Ryhmien välinen ero ei varmaankaan olisi ollut niin merkittävä, jos molemmat kurssit olisi pidetty opiskeluvuoden loppupuolella. Kehittämishankkeen aikataulun vuoksi toinen kurssi oli kuitenkin pidettävä opiskeluvuoden ensimmäisessä jaksossa. Jatkossa on kuitenkin tarkoituksenmukaisempaa, että kurssi pidetään opiskeluvuoden viidennessä eli viimeisessä jaksossa. Siinä vaiheessa opiskelijoiden kielitaito riittänee käsitteiden ymmärtämiseen.

Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden opettaminen on vaativaa työtä. Ei vähiten sen vuoksi, että se edellyttää opettajalta herkkyyttä seurata viestin perillemeno. Ja jos näyttää siltä, että viestin perillemenossa on ongelmia, on etsittävä selkokielisempää käsitteistöä ja otettava toisentyypisiä menetelmiä käyttöön. Toisentyypisten menetelmien käytöstä oli kysymys myös siinä, että kurssilla tehtiin toiminnallisia harjoituksia: aivojumppaa ja ohjattua rentoutumista. Aivojumpan taustalla on oppimiskinesiologinen näkemys. Aivojumppa voidaan luokitella itsensäkehittämis- ja terapiamenetelmäksi ja sen taustalla olevaan maailman-katsomukseen voidaan suhtautua kriittisesti. On kuitenkin vaikea nähdä, että muutaman liikkeen ohjaamisella välitettäisiin opiskelijoille taolaista maailmankäsitystä.

LÄHDELUETTELO

Akonet (2007). Lue ja Opi.

<http://www.akonet.org/pinoste/esimerkki-elina/tekstit/luejaopi.html>

luettu 30.11.2007

Aulanko, Mari (1983) Minäkö luennoimaan?

Aunola, Ulla (toim.) (2004) Maahanmuuttajat ammattia pohtimassa. Opetushallitus.

Denninson, Paul & Dennison, Gail (2001) Aivojumppaopas. Helsinki: Suomen kinesiologiyhdistys.

Dryden, Gordon & Vos, Jeannette (1996) Oppimisen vallankumous. Ohjelma elinikäistä oppimista varten. Tietosanoma.

Lukineuvola (2007) Mitä lukivaikeus on?

http://www.lukineuvola.fi/tietopankki/mitaonlukivaikeus_html

luettu 30.11.2007

Montonen, Ira (2005) Opiskelutaitojen kurssin tuntisuunnitelmat lukiossa toteutettavaksi.

<http://www.doria.fi/cgi-bin/Pdisplay.cgi/TMP.objres.318.pdf?type=application/pdf&path=/m1/encompass/reptamk1/clipboard/.outgoing/TMP.objres.318.pdf&fileaddr=193.166.0.206&fileport=20032>

luettu 30.11.2007

Nyyti. (2007) Rentoutuminen.

http://www.nyyti.fi/linkit_ja_artikkelit/artikkelit/rentoutuminen.htm

Teksti perustuu suggestoterapeutti Jukka Melinin artikkeliin "Rentoutus".

luettu 30.11.2007

Present-äSSä (2002) Opiskelun avaimet -kalvosarja

Suomen kinesiologiayhdistys (2003)

<http://kinesiologia.suomiyhdistys.net/aivojumppa.shtml>

luettu 30.11.2007

Suomen virtuaaliyliopisto (2007) Aikavarkaat.

<http://www.virtuaaliyliopisto.fi/palvelut/ovi/sivusto/index.php?kieli=fi&ovisivu=29>

luettu 30.11.2007

Tampereen ammattiopisto. (2007) Opetussuunnitelman yhteinen osa.

<http://tao.tampere.fi/ops/ops2007.doc>

luettu 30.11.2007

Turun kristillinen opisto. (2004) Lukki-kansio: Avaimia luki-lukkoihin on LUKKI -projektin tuottama lukikuntoutuskansio.

Wilhelmsson, Nanna (2004) Miten saada vaikeimmassa asemassa olevat maahanmuuttajanuoret ammatilliseen koulutukseen? Teoksessa Aunola, Ulla (toim.) (2004) Maahanmuuttajat ammattia pohtimassa. Opetushallitus.

LIITTEET

Liite 1 Aivojumppaharjoitus: Samanlaiset kuviot ilmassa

- seiso hyvässä ryhdissä
- aloita piirtelemään kuvioita ilmaan käsivarret rentoina
- piirrä laajoina liikkeinä kuvioita
- yritä piirtää samanlaisia kuvioita molemmilla käsillä
- piirrä ympyröitä ja vaihda suuntaa
- piirrä makaavia kahdeksikkoja ja vaihda suuntaa
- vähitellen kädet löytävät rytmikkään tavan tehdä samanlaisia liikkeitä

AIVOJUMPPAHARJOITUS: RISTIKKÄISKÄYNTI

- seiso rentona hyvässä ryhdissä
- marssi paikallasi ja nosta polvia rytmikkäästi
- kosketa vasemman käden kyynärpäällä oikean jalan polvea
- kosketa oikean käden kyynärpäällä vasemman jalan polvea
- jatka marssia rytmikkäästi paikallasi

AIVOJUMPPAHARJOITUS: TÄPPÄÄMINEN

- seiso rentona hyvässä ryhdissä
- kävele paikallasi siten, että kullakin askeleella taivutat jalkoja polvista taaksepäin
- täppää samalla taakse taivutetun jalan kantapäätä vastakkaisella kädellä
- täppää toisella kädellä toista kantapäätä
- löydä kävelyyn rytmi

AIVOJUMPPAHARJOITUS: SELKÄPIIRROKSET

- ota itsellesi pari
- käännä selkäsi parille
- parisi kirjoittaa sormellaan kirjaimen selkääsi
- sinun tehtäväsi on arvata minkä kirjaimen hän piirsi
- kirjoittakaa helppoja sanoja
- vaihtakaa osat

AIVOJUMPPAHARJOITUS: KÄMMENPIIRROKSET

- ota itsellesi pari
- kirjoita sormellasi kirjain parisi ojennettuun kämmeneen
- parisi yrittää arvata kirjaimen
- kirjoita vuoron perään kumpaankin kämmeneen kirjaimia
- vaihtakaa osat

AIVOJUMPPAHARJOITUS: RISTIKKÄISET KÄDET JA OJENNETTU KAULA

- seiso hyvässä ryhdissä
- ojenna kädet selän taakse ja risti kämmenet
- nosta käsiä hitaasti ylös
- toista liike kuusi kertaa
- ojenna ryhti kädet sivuilla
- kallista pää kohti oikeaa olkapäätä
- anna pään kierähtää edestä vasemmalle olkapäälle hitaasti
- kallista pää kohti vasenta olkapäätä
- annan pään kierähtää edestä oikealle olkapäälle
- toista liike kuusi kertaa
- ojenna ryhti

Lähde: Denninson, Paul & Dennison, Gail (2001) Aivojumppaopas.

Liite 2 Opiskeluasenteet

Tehtäväkeskeisesti suuntautunut

- keskittynyt, paneutunut
- opiskelee itseään varten
- ottaa vastuun itse
- ajatus ja ymmärrys mukana

Riippuvaisesti suuntautunut

- aktiivinen, osallistuva
- opiskelee ”numeroita varten”
- sisäistäminen puuttuu
- vastuu muille

Minä-suuntautunut

- tekee käskystä
- opiskelu ”pakkopullaa”
- välttää ongelmia
- tavoite selviytyä

Omistautumaton

- välinpitämätön, huoleton
- ei aseta tavoitteita
- käytöshäiriöitä

Lähde: Present-äSSä. Opiskelun avaimet –kalvosarja

Liite 3 Oppimisasenteeni

Alla on väittämiä, rastita sinulle ensiksi mieleen tuleva vaihtoehto.

	Kyllä	Ei
1. Minun on oltava todella ahkera ja opiskeltava kovasti, jos haluan oppia jotain.	_____	_____
2. Oppiminen on hauskaa ja mielenkiintoista.	_____	_____
3. Minulla on hyvä muisti.	_____	_____
4. Mielestäni oppiminen on suurimmaksi osaksi kovaa työtä.	_____	_____
5. Opin asiat melko hyvin ja helposti.	_____	_____
6. Toivon pystyväni keskittymään paremmin.	_____	_____
7. En pidä itseäni kovin älykkäänä.	_____	_____
8. Minusta tuntuu usein, että unohdan kaiken niin nopeasti.	_____	_____
9. Koen onnistumisen iloa, kun opin jotakin uutta.	_____	_____
10. Muistikuvani kouluajoista ovat pääsääntöisesti kielteisiä.	_____	_____
11. Oppiminen on mielestäni vaikeaa.	_____	_____
12. Pidän itseäni nopeana oppijana.	_____	_____

13. Oppiminen on aina tuntunut vastenmieliseltä. _____
14. Uuden oppiminen tuntuu tosi hienolta! _____
15. En usko oppivani matematiikkaa ja vieraita
kieliä. _____
16. Olen aina pitänyt vieraista kielistä. _____

Pisteytysohjeet: Ympyröi vastauksesi kuhunkin väittämään.

Kysymys	Kyllä	Ei	Kysymys	Kyllä	Ei
1	-2	+2	9	+2	-1
2	+1	-1	10	-1	0
3	+1	-2	11	-2	+2
4	-1	+1	12	+2	0
5	+1	0	13	-1	+1
6	-1	0	14	+1	-1
7	-1	+1	15	-2	+1
8	-1	+1	16	+2	0

Laske yhteen kaikki +luvut ja -luvut. Vähennä miinukset plussista. Lopputulokseksi saat joko nollan, miinusluvun tai plusluvun.

Tulokset

+9 - +19 pistettä: Sinulla on korkea oppimismotivaatio, asenteesi on hyvin myönteinen.

+8 - -8 pistettä: Oppimisasenteesi on keskitasoa.

-9 - -17 pistettä: Oppimisasenteesi on kielteinen, asenteesi estää sinua oppimasta.

Lähde: Halonen, Mirja (2002) Oppimisen lukoista oppimisen avaimiin. Turun kristillisen opiston säätiö.

Liite 4 Oppimistyyli

Aktiivinen osallistuja

Hän on valmis heittäytymään tilanteeseen. Osallistuminen ja konkreettinen toiminta ovat hänelle tärkeintä, ja hän rakastaa spontaania toimintaa. Aktiivinen osallistuja on ihmisläheinen ja reagoi tunneperäisesti.

Harkitseva tarkkailija

Hän istuu mielellään sivussa ja keskittyy havaintojen tekoon. Vaikka harkitseva tarkkailija on usein sisäänpäinkääntynyt, hän on osallistujaa paremmin selvillä ryhmän tapahtumista ja sisäisistä suhteista.

Looginen ajattelija

Hän pyrkii ymmärtämään ilmiöiden syyt ja seuraukset. Looginen ajattelija testaa erilaisia tulkintoja ja etsii teoriaa tai mallia, joka on sopuinnussa havaintojen kanssa. Hänen voimansa on ajattelun voimaa.

Kokeileva toteuttaja

Hän ideoi ja ottaa riskejä. Kokeileva toteuttaja tekee kokemuksistaan johtopäätöksiä ja lähtee kokeilemaan uusia toimintamalleja. Kokeileva toteuttaja suuntautuu ulospäin ja sietää epävarmuutta.

Lähde: Lähde: Vuorinen, Ilpo (1993) Tuhat tapaa opettaa

Liite 5 Oppimistyyli

Aivopuoliskojen käyttöön liittyvien menetelmien arviointi

Lue väittämä. Pisteytä sen mukaan, miten hyvin se pitää paikkansa omalla kohdallasi, asteikolla 1-10 (1 = alhaisin).

10 = Väittämä kuvaa täsmälleen minua.

5 = Olen joskus tuollainen/En osaa sanoa/Riippuu tilanteesta

1 = Väittämä ei kuvaa lainkaan minua.

Kirjaa ensimmäisen reaktiosi pistemäärä oikealla olevalle viivalle. Pisteet:

1. Teen päätökset tosiasioiden perusteella enkä tunnepohjalta. _____
2. Tunnen omaavani taiteellisia kykyjä. _____
3. Ratkoessani ongelmia käytän apuna mielikuvia. _____
4. Pidän itseäni luovana ihmisenä. _____
5. Olen looginen. _____
6. Olen hyvä ratkaisemaan ristisanatehtäviä. _____
7. Olen nopea lukija. _____
8. Minulla on paljon unelmia. _____
9. Noudatan tarkasti annettuja ohjeita. _____
10. Pidän itseäni tunteellisena ihmisenä. _____
11. Näen paljon unia ja pystyn muistamaan ne. _____
12. Olen sujuva puhumaan. _____
13. Pystyn käyttämään mielikuvia oppimisen tukena. _____
14. Ratkaisen ongelmia luovasti ja leikinomaisesti. _____
15. Ratkaisen ongelmia vakavasti ja täysin asiallisesti. _____
16. Pyrin hoitamaan asiat suunnitelmallisesti. _____
17. Asioiden pitää aina perustua todellisuuspohjaan. _____
18. Ajatteluni koostuu sanoista. _____
19. Ajatteluni koostuu mielikuvista. _____
20. Minua kiinnostaa asioiden yleiskuva eikä yksityiskohdat. _____

Pisteytysohjeet

Vasenta aivopuoliskoa kuvaavat väittämät: 1, 5, 6, 7, 9, 12, 15, 16, 17, 18,

Oikeaa aivopuoliskoa kuvaavat väittämät: 2, 3, 4, 8, 10, 11, 13, 14, 19, 20

Laske yhteen vasenta ja oikeaa aivopuoliskoa kuvaavien väittämien pisteet. Kirjoita ne alla oleville viivoille. Vähennä pienempi numero suuremmasta ja jaa lopputulos 10:llä: ____ - ____ = ____ : 10 = ____.

Pistemäärien suurempi numero viittaa aivopuoliskojen niihin menetelmiin, jotka ovat sinulla hallitsevina. Mitä suurempi pistemääräsi on, sitä enemmän käytät kyseistä aivopuoliskoa. Yleissääntönä voidaan sanoa, että sinulla vallitsee jompikumpi mieltymys, jos loppupistemäärä on vähintään 0,7.

Lähde: Halonen, Mirja (2002) Oppimisen lukoista oppimisen avaimiin. Turun kristillisen opiston säätiö.

Liite 6 Oppimiskanavien arviointi

Työskennellessäni häiriinnyn herkimmin:

- liikenteestä ja epäjärjestyksestä
- ylimääräisistä äänistä
- epämukavasta työasennosta

Helpoin uuden asian oppimistapa minulle on:

- lukeminen ja katselminen
- suullisten ohjeiden kuunteleminen
- tekeminen ja kokeileminen

Muistan helposti:

- ihmiskasvot, en niinkään nimiä
- nimet paremmin kuin kasvot
- mitä ihmiset tekevät

Vapaa-aikani vietän mieluummin:

- televisiota, elokuvia tai videoita katsellen
- radiota tai musiikkia kuunnellen
- urheillen ja toimien

Vaatteita valitessani pidän tärkeänä:

- värien yhteen sopivuutta
- asun asiallisuutta
- viihtyvyyttä ja mukavuutta

Suunnitellessani uusia asioita:

- teen paperille ehdotelmia
- keskustelen muiden kanssa ideoista
- teen mielelläni itselleni malleja ja kokeilen asioita

Tavallinen kysymykseni on:

- miltä tämä näyttää?
- miltä tämä kuulostaa?
- miltä tämä tuntuu?

Etsiessäni osoitetta kaupungissa:

- katson kartalta

- kysyn joltakin neuvoa
- etsin yrityksen ja erehdyksen menetelmällä

Kirjoittaessani ainetta:

- näen asiat mielessäni
- kuulostan miltä teksti kuulostaisi
- elän asioissa mukana

Taidenäyttelyssä:

- haluan rauhassa katsella tauluja
- keskustella teoksista muiden kanssa
- eniten minua miellyttää kuvanveisto

Tunnetiloja ilmaisen selkeimmin:

- kasvojen ilmeillä
- äänen sävyllä
- voimakkailla liikkeillä

Kyllästyessäni oppitunneilla:

- katselen ympärilleni ja havainnoin muita
- ajattelen omiani tai alan keskustella
- piirtelen ja alan touhuamaan muuta

Ihmisessä huomioni kiinnittyy:

- hänen silmiinsä ja ulkomuotoonsa
- puheeseen ja äänensävyyn
- kädenpuristukseen ja liikkeisiin

Väittelyssä suhtautumiseni riippuu:

- vastapuolen perusteluiden selkeydestä
- vastapuolen äänensäyvystä ja -voimakkuudesta
- vastapuolen asemasta ja hänen tunteistaan

Hyvä oppitunti sisältää:

- selkeitä kalvoja ja kuvia
- mielenkiintoisia keskusteluja
- paljon tekemistä ja toimintaa

Lähde: Lähde: Present-äSSä. Opiskelun avaimet -kalvosarja

Liite 7 Oppimiskanavien tyypillistä sanastoa

Visuaalisia:

- näyttää
- katsoa
- kuvata
- kuvailla
- sävyttää
- kirkastaa
- vilkaista
- siintää
- tiirailla
- helmeilevä
- mutkikas
- ilmeetön
- kalpea
- himmeä
- loistava
- muhkea
- tyyni
- kirjava
- näkymä
- heijaste
- kuva
- väri
- kirkkaus
- silmä
- pilkahdus
- katse
- sävy
- hämäryys

Audiitiivisia:

- kuulua
- kuulostaa
- selittää
- kaikua
- sointua
- karjaista
- puhua
- nyyhkyttää
- marista
- kuuluva
- raikuva
- soliseva
- nariseva
- äänekäs
- hiljainen
- laulava
- puhutteleva
- inisevä
- kaiku
- huuto
- narina
- ääni
- sirinä
- poru
- jylinä
- laulu
- pärisevä
- pauhu

Kinesteettisiä:

- raahata
- iskeä
- maistua
- jännittää
- tuoksua
- haiskahtaa
- sortua
- pistellä
- sormeilla
- iskevä
- tuore
- hiostava
- tuntuva
- jäätävä
- imelä
- tiukka
- painava
- jännittävä
- käry
- tunne
- haju
- paine
- isku
- potku
- pistely
- järkytys
- jännitys
- itku

Lähde: Lähde: Present-äSSä. Opiskelun avaimet -kalvosarja

Liite 8 Hyvän muistin huoneentaulu

Älä jankuta itsellesi: ”En muista mitään.”

Sano itsellesi joka ilta: ”Minulla on erinomainen muisti.”

Luota muistiisi.

Luo mielikuvia ja tarinoita muistin tueksi.

Kiinnostu aidoista asioista, jotka haluat muistaa.

Vapauta mielikuvituksesi.

Tallenna muistiin onnistumisen tunne.

Harjaannuta muistiasi säännöllisesti.

Lähde: Turun kristillinen opisto. (2004) Lukki-kansio: Avaimia luki-lukkoihin on LUKKI -projektin tuottama lukikuntoutuskansio.

Liite 9 Muistamisharjoitus 1

- auto
 - kamera
 - aurinko
 - sekä
 - selkä
 - reppu
 - sukka
 - koti
 - työ
 - avain
 - koira
 - korpi
 - sade
 - kitara
 - Saab
 - Atlanta
 - kravatti
 - selkä
 - aina
 - sieni
-
- olut
 - sekä
 - paita
 - Tallinna
 - lauantai
 - selkä
 - marsu
 - modeemi
 - kynä

- kalsarit
 - auto
 - kravatti
 - Kekkonen
 - pizza
 - tähti
 - vyö
 - kirjasto
 - tanssi
 - kesäkuu
 - mansikka
-
- luistin
 - öljyväri
 - tango
 - aina
 - Rätty
 - elokuva
 - aina
 - kitara
 - CD -levy
 - sormus
 - ruumis
 - kirkko
 - käärme
 - salaisuus
 - tori
 - rippis
 - jäätelö
 - kesäkuu
 - pyjama
 - pää

- sekä
- rivous
- aina
- perjantai
- krapula
- piimä
- mansikka
- Kypros
- haalari
- horros
- meikki
- virkkaus
- eläke
- loma
- kihlaus
- pyykki
- naru
- sello
- hiiva
- pistin

Lähde: Lähde: Present-äSSä. Opiskelun avaimet -kalvosarja

Liite 10 Muistamisharjoitus 2

Katso kalvolta kahden minuutin ajan henkilöiden nimiä ja yritä painaa ne mieleesi.

Carl Lewis

Mika Myllylä

Aake Kulliala

Martti Ahtisaari

Aki Kaurismäki

Aki Parviainen

Pekka Vasala

Aatos Erkko

Bill Clinton

Paavo Lipponen

Bill Gates

Janne Kujala

Jouni Ekuri

Paavo Väyrynen

Jari Sillanpää

Pekka Pouta

Lenita Airisto

Ari Peltonen

Benjamin Netanjahu

Tina Turner

Jani Sievinen

Risto Jarva

Miina Sillanpää

Leif Segerstam

Anssi Kela

Eric Clapton

Pentti Linkola

Eila Pennanen

Boris Jeltsin

Heli Koivula

Reino Paasilinna
Jouko Turkka
Olof Palme
Anja Kauranen
Jörn Donner
Kyra Kyrklund
Mark Spitz
Sylvi Kekkonen
Satu Hassi
Cassius Clay
Hannele Lauri
Michael Johnson
Edit Piaf
Kati Outinen
Riitta Uosukainen
Mick Jagger
Nick Cave
Eva Dahlgren
Outi Heiskanen
Arto Melleri
Jari Kurri
Tommy Taberman
Barbara Streisand
Kai Hyttinen
Emma Thompson
Arja Koriseva
Lola Odusoga
Kaisa Varis

Lähde: Lähde: Present-äSSä. Opiskelun avaimet -kalvosarja

Liite 12 Älykkyyden lajit

Älykkyyden laji	Kuvaus	Hyödyntäminen oppimisessa	Vahvistamisharjoituksia
Loogis-matemaattinen älykkyyys	Kyky loogiseen päättelyyn ja analysointiin; numeeristen ja geometrinen mallien käyttöön	Pohdi ja analysoi Etsi riippuvuuksia Ratko ongelmia Tee asioista kokonaisuuksia	Luokittele asioita monitasoisesti Vertaile kahta asiaa: etsi yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia Ratko pulma-tehtäviä, pelaa shakkia
Kielellinen älykkyyys	Kyky käyttää sanoja ja kieltä suullisesti ja kirjallisesti	Tee asioista kertomuksia Etsi esimerkkejä Kuvaa asioita omin sanoin Tee oppimispäivä-kirjoja	Pidä päiväkirjaa Opettele päivittäin uusi sana ja sen käyttö Lue kertomus ja keksi sille jatko-osa
Visuaalinen älykkyyys	Kyky hahmottaa tilaa ja ajatella kuvina	Käytä piirroksia ja kuvia Käytä alleviivauskynää ja värejä Luo käsitekarttoja Ryhmittele asioita isommiksi kokonaisuuksiksi	Harrasta "päiväunia" ts. kuvittele mieleesi jokin paikka tai tilanne Esitä ajatuksiasi muille kuvallisin keinoin
Kinesteettinen älykkyyys	Kyky kontrolloida kehoa ja käyttää sitä itseilmaisun	Kytke kertaaminen johonkin fyysiseen toimintoon (hölkkä, silittäminen jne.)	Harjoittele roolipelejä Kokeile erilaisia liikunta-muotoja

	apuna	Kokeile näyttölemistä tai roolileikkejä oppimistilanteessa Käytä oppimispelejä ja apuneuvoja	Kokeile erilaisia käsityömuotoja Pelaa Huojuva torni -peliä
Musiikillinen älykyys	Kyky tuottaa, arvostaa ja käsitellä musiikkia ja ympäristön ääniä	Käytä keskittymisen apuna barokkimusiikkia Etsi asioista rytmiä Sepitä asioista loruja, hokemia tai lauluja	Laula suihkussa Kuuntele luonnon ääniä ja rytmejä Kokeile barokki-musiikkia keskittymisen apuna Etsi mielialaasi sopivaa musiikkia
Sosiaalinen älykyys	Kyky tulla toimeen ja kommunikoida toisten ihmisten kanssa ja työskennellä ryhmissä	Opiskele porukoissa ja tiimeissä (vrt. Laskupiirit) Opeta asia jollekin toiselle Käy ryhmäkeskusteluja	Hakeudu tiimityöhön Harjoittele kuuntelemista Perehdy kehon viestintään
Intra-persoonallinen älykyys	Kyky hallita omia tunteuksia ja arvioida omaa toimintaa	Pohdi asioita parin kanssa Kysele ja epäile Kirjoita asioita omin sanoin Pidä päiväkirjaa	Opettele tunnistamaan käyttäytymistapojasi Tarkastele ajattelumallejasi esim. Ongelmanratkaisutilanteissa

Lähde:

<http://www.tkk.fi/Yksikot/Opintotoimisto/Opetuki/tehopenaali/itsetuntemus/alytaulukko.htm>

Liite 13 Rentoutumisharjoitus

Alkurentoutus:

Sulje kevyesti silmäsi, hengitä tasaisesti ja rauhallisesti. Voit tuntea tämän harjoituksen aikana erilaisia tunteuksia lihaksissasi, painon tunnetta tai keveyttä, lämpöä, puutumista tai nykimistä. Ne kaikki ovat tavanomaisia tunteuksia. Samoin ajatuksesi voivat harhailla, tai voit olla ajattelematta yhtään mitään, sekin on yksilöllistä. Sinun ei tarvitse keskittyä tunteeseen tai ajattelemaan tietyllä tavalla, olet vain ihan rauhassa ja annat ajatustesi ja tunteustesi virrata itsestään.. Hengität edelleen rauhallisesti ja tunnet kuinka rento, hyvä olo valtaa sinut yhä syvemmin ja syvemmin... sinulla on hyvä ja turvallinen olo... tunnet kuinka ihana rentouden tunne alkaa levitä kehoosi...

Sormet, kädet ja käsivarret rentoutuvat...

Päänahkasi ja otsasi rentoutuvat...

Korvien seutu ja silmien alue rentoutuu...

Hengitys sujuu koko ajan rauhallisesti...

Kaula, niska ja hartiat rentoutuvat...

Rauhallinen rentouden tunne leviää yläselkään ja hiljalleen vatsan puolelle ja alaselkään...

Ajatuksesi voivat vapaasti harhailla kehosi vaipussa yhä syvempään lepotilaan...

Reidet, sääret ja pohkeet rentoutuvat, jalat rentoutuvat varpasiin asti.

Mielikuvamatka:

Hengitä rauhallisesti ja tasaisesti. Huomaat olevasi autiolla hiekkarannalla. Edessäsi on meri ja sen yllä sininen taivas. Tunnet meren tuoksun. Katsot nyt hetken aikaa merelle päin. (tauko)

Sitten käännyt. Edessäsi on tuuhea metsä. Näet metsän reunassa polunpään ja lähdet kulkemaan sitä kohden. Sukellat metsän siimekseen. Tunnet metsän tuoksun, maa allasi on pehmeä ja kimmoisa. (tauko)

Nyt metsä kaikkoo ympäriltäsi. Näet edessäsi pienen kylän. Siellä on kaikenlaisia taloja, erivärisiä ja erimuotoisia. Katsele hetken aikaa eteesi: kylästä löytyy juuri sellainen talo, josta sinä pidät. Voit mennä tuohon kylään, kävellä talon luo josta pidät. Se on sinun mielikuvitustalosi. Katsele sitä nyt hetki: se on juuri sellainen kuin sinä haluat. Voit mennä nyt sinne sisään. (tauko)

Nyt olet sisällä talossa. Katsele ympärillesi. Siellä on rauhallista ja levollista, juuri siten kuin sinä haluat. Etsi talosta sellainen mukava paikka, josta sinä pidät. Se voi olla sohva tai tuoli tai mikä muu tahansa paikka. Käy hetkeksi siihen lepäämään. Ja katsele ympärillesi. Siinä sinun on hyvä olla. Anna nyt itsesi levätä siinä hetki. (Hieman pidempi tauko)

Nyt on aika lähteä paluumatkalle. Katsot vielä ympärillesi. Sitten nouset ja lähdet talosta. Vilkaiset taloa vielä pihamaalla. Sitten lähdet kävelemään ulos kylästä. Nyt löydät taas saman metsäpolun. Kävelet taas metsän läpi polkua pitkin, näet jo polun päässä pilkottavan meren rannan. Tulet taas hiekkarannalle ja edessäsi on jälleen meri. Hetken tunnet auringon lämmön, voit katsella vielä merelle päin, kohta on aika palata takaisin. (tauko) Palaat tähän huoneeseen ja tähän hetkeen, kun lasken kolmeen voit avata silmäsi: yksi, kaksi, kolme.

Lähde: Turun kristillinen opisto. (2004) Lukki-kansio: Avaimia luki-lukkoihin on LUKKI -projektin tuottama lukikuntoutuskansio.

Liite 14 Kirjaimet sekaisin -harjoitus

äknek _____

näsyd _____

akkuk _____

sroim _____

hllyy _____

jakri _____

majar _____

toiam _____

makre _____

iipäm _____

vastai _____

jaav _____

olke _____

ssourm _____

inesi _____

kiuha _____

iiksa _____

hruoo _____

hviat _____

pupre _____

ulplo _____

aulka _____

iesil _____

seama _____

Oikeat vastaukset

kenkä -sydän -kukka -sormi -hylly -kirja -marja -maito -kerma -piimä -taivas -vaja -
 kello -sormus -sieni- hauki- siika -ruoho -vihta -reppu -pullo -kaula -liesi- asema

Lähde: Turun kristillinen opisto. (2004) Lukki-kansio: Avaimia luki-lukkoihin on
 LUKKI -projektin tuottama lukikuntoutuskansio.

Liite 15 Seuraavista sanoista puuttuu yksi kirjain -harjoitus

t__omi

k__unis

su__ni

t__omio

l__eriö

ki__ro

si__lu

k__ulus

so__tu

p__uta

Oikeat vastaukset:

tuomi-kaunis -suoni -tuomio -lieriö -kiero -sielu -kaulus -soutu -pouta

Lähde: Turun kristillinen opisto. (2004) Lukki-kansio: Avaimia luki-lukkoihin on LUKKI -projektin tuottama luki-kuntoutuskansio.

Liite 16 ”Kuulostaako samalta vai erilaiselta?” -harjoitus

Kristiina – ristiina	pedagogi – pedakoki
naukuu – maukuu	sammal - sammal
troikka – hoikka	arkeologi – arkeoloki
penkki – penkki	täällä - päällä
eno – meno	vastine - vastine
trumpetti – rumpetti	hosuu - osuu
vaahto – vahto	strategia - strategia
terho – perho	Pargas Port – Pargas Sport

Lähde: Turun kristillinen opisto. (2004) Lukki-kansio: Avaimia luki-lukkoihin on LUKKI -projektin tuottama lukikuntoutuskansio.

liite 17 Nonsense -sanat

1. traakka – raakka
2. rallaus - drallaus
3. stratteli – tratteli
4. prokeeraus – prokeeraus
5. morttaus – morttaus
6. haallikko – haalikko
7. kuuhduttaa – kuuduttaa
8. mallainen – maallinen
9. treilinki – treilinki
10. kuutteen – kuuteen
11. bollerit – pollerit
12. makotteet- makoitteet
13. languuni – languuni
14. tabloosi – taploosi
15. drontteli – rontteli
16. siihteli - siihteli

Lähde: Turun kristillinen opisto. (2004) Lukki-kansio: Avaimia luki-lukkoihin on LUKKI -projektin tuottama lukikuntoutuskansio.

Liite 18 Montako x-kirjainta kuulet sanassa? -harjoitus

Kuinka monta k-kirjainta kuulet sanassa:

lakki, laki, loikkaus, leikkaus, kaappaus

Kuinka monta p-kirjainta kuulet sanassa:

teippi, teipata, kuopata, kaappaus, harppaus

Kuinka monta t-kirjainta kuulet sanassa:

kato, katto, laatta, maata, luottaa

Kuinka monta l-kirjainta kuulet sanassa:

pallo, puoli, puoltaa, malli, maalata

Kuinka monta m-kirjainta kuulet sanassa:

kammata, kampa, kuumeinen, kummitella, kammio

Kuinka monta n-kirjainta kuulet sanassa:

kannu, kannustaa, mainos, kinos, onnitella

Kuinka monta r-kirjainta kuulet sanassa:

kuorma, jarruttaa, jarru, kuori, kuoruttaa

Kuinka monta s-kirjainta kuulet sanassa:

maskotti, muskotti, hassutella, kuiskailla, kuiskaus

Lähde: Turun kristillinen opisto. (2004) Lukki-kansio: Avaimia luki-lukkoihin on LUKKI -projektin tuottama lukikuntoutuskansio.

Liite 19 Arvot -tehtävä

☐	Rauhallisuus	☐	Vakaat, pysyvät olosuhteet	☐	Asema
☐	Järjestys (rauha, tasapaino)	☐	Toisten ihmisten auttaminen	☐	Isänmaa
☐	Fyysiset haasteet	☐	Meriitit	☐	Valta ja mahti
☐	Erinomainen, kiitettävä toiminta	☐	Nopeasti hoidettu työ	☐	Raha
☐	Eteneminen ja yleneminen	☐	Pätevyys	☐	Markkina-asema
☐	Yksityisyys	☐	Toisten johtaminen	☐	Hienostuneisuus
☐	Työn teko yksin	☐	Tehokkuus	☐	Työ paineen alla ja kyky kestää sitä
☐	Valta tehdä päätöksiä	☐	Villi elämä	☐	Työrauha
☐	Johtajuus	☐	Puhtaus	☐	Laatu
☐	Totuus	☐	Menestys	☐	Mukavuus
☐	Tunnustus, arvostus	☐	Taloudellinen menestys	☐	Taiteet
☐	Sitoutuminen	☐	Maine	☐	Vapaus
☐	Maine	☐	Tieto	☐	Älykön asema
☐	Yhteisö	☐	Kyky toimia eettisesti oikein	☐	Asiantuntijuus

☐	Vaikutusvalta muihin	☐	Uskonto	☐	Yhteiskunnan palveleminen ja sen eteen toimiminen
☐	Haastavat ongelmat	☐	Yhteistyö	☐	Uskollisuus
☐	Rehellisyys ja avoimuus	☐	Turvallisuus	☐	Seikkailu
☐	Ekologinen tietoisuus	☐	Vapaus päättää ajasta	☐	Ystävyys
☐	Sisäinen rauha	☐	Merkityksellinen työ	☐	Laadukkaat ihmissuhteet
☐	Muutokset ja vaihtelu	☐	Luonto	☐	Työ muiden kanssa
☐	Henkilökohtainen kasvu	☐	Itsenäisyys	☐	Rakkaus ja välittäminen
☐	Läheiset ihmissuhteet	☐	Luovuus	☐	Demokratia
☐	Kasvu	☐	Rehellisyys	☐	Viisaus
☐	Oma perhe	☐	Vastuu ja luotettavuus	☐	Terveys

Liite 20 Aikavarkaat -tehtävä

Seuraavassa on kysymyksiä, joiden kautta voit selvittää mikä varastaa sinun aikaasi.

Jos vastaat kysymyksiin kyllä, saat tietää aikavarkaasi.

1. Onko opiskelumateriaalisi hukassa?	Kyllä	Ei
2. Meneekö aikaasi bussipysäkillä seisoskeluun?	Kyllä	Ei
3. Uskotteletko itsellesi opiskelevasi, kun pidät tenttikirjaa avattuna pöydällä ja suunnittelet eläkepäivien viettoa?	Kyllä	Ei
4. Onko sinulla luentojen välissä usein pitkiäkin taukoja?	Kyllä	Ei
5. Odotteletko parempaa aikaa aloittaa tenttiin lukeminen tai tehtävän tekeminen? Ajatteletko, että ei tänään vaan huomenna?	Kyllä	Ei
6. Meneekö ryhmässä opiskeluun tarkoitettu aika kuulumisten vaihtoon ja tehtävän ulkopuoliseen jutusteluun?	Kyllä	Ei
7. Vierähtääkö kahvilassa vartin sijasta tunti?	Kyllä	Ei
8. Viekö harrastuksesi viikosta useita tunteja?	Kyllä	Ei
9. Onko tavallista, että vilkuilet tv:tä kun luet tenttiin?	Kyllä	Ei
10. Onko sinulla vaikeuksia ymmärtää tehtävän ohjeita?	Kyllä	Ei
11. Istutko bussissa pitkiäkin aikoja päivässä?	Kyllä	Ei
12. Yritätkö selvittää samanaikaisesti tenttiin luvusta, pyykinpesusta ja kännykän näpyttelystä?	Kyllä	Ei
13. Uskotteletko itsellesi opiskelleesi pitempään kuin todellisuudessa on tapahtunut?	Kyllä	Ei
14. Huomaatko tietokoneen ääressä opiskelun kuluneenkin sähköpostin kirjoittamiseen	Kyllä	Ei

ystäville?		
15. Unohdutko lounaalle?	Kyllä	Ei
16. Huomaatko, että tenttiin lukiessa ajattelet aivan muuta?	Kyllä	Ei
17. Entä harhaututko netissä poluille, jotka eivät kuulu opiskeluusi?	Kyllä	Ei
18. Päätätkö aloittaa tehtävän huomenna?	Kyllä	Ei
19. Joudutko odottamaan opiskelutovereitasi ennen sovittua tapaamista?	Kyllä	Ei

Lähde:

http://www oulu.fi/opetkeh/oppimisklinikka/ajattelesivut/anna_aikaa.htm

Liite 21 Auditiiivinen oppimistyyli

Tiedonvastaanottotavoissa voidaan erottaa visuaalinen, auditiiivinen, taktilinen ja kinesteettinen puoli. Auditiiivisella oppimisella tarkoitetaan kuulohavaintoon perustuvaa oppimista. Tällaisella henkilöllä korostuu kuuloaistin ja kuulemisen merkitys. Auditiiivisella oppijalla on tarkat korvat ja hän tallentaa havaintonsa kuulokuvien muotoon. Hän kiinnittää huomiota ympärillä kuuluviin ääniin ja keskusteluihin. Auditiiivisesti orientoitunut pitää siitä, että esimerkiksi luennolla asiat kerrotaan hänelle. Lisäksi hän usein rakastaa myös omaa ääntään.

Auditiiivinen ihminen kiinnittää huomiota siihen, miltä asiat kuulostavat.

Auditiiivisesti suuntautunut ei elehdi, vaan selittää paljon ja järjestelmällisesti. Hän etenee hitaasti, koska hän puhuu mielessään asiat ja toistaa myös toisen puheen. Kommunikoidessaan hän kääntää mielellään päätään siten, että kuulee paremmin.

Auditiiivinen ihminen oppii sanallisten ohjeiden avulla ja toistaa (puhuu) asiat mielessään. Rytmii ja musiikki saattavat helpottaa oppimista. Auditiiivisesti suuntautunut nauttii vuoropuhelusta ja selittämisestä. Hän esimerkiksi etsii sanallisia selityksiä ongelmaratkaisuille.

Seuraavassa on muutamia niksejä, joita auditiiivisesti suuntautunut voi käyttää avukseen opiskellessaan:

- Keskity kuuntelemaan. Älä tee tarpeettomia muistiinpanoja, se häiritsee kuuntelemista.
- Sanele itse nauhalle, mitä haluat oppia. Kuuntele nauhoitustasi. Tee lyhyt yhteenveto vielä kirjallisesti. Jo nauhoittaessasi opit omasta puheestasi. Kotona ollessasi voit käyttää lyhyetkin joutoajat hyväksesi kuuntelemalla nauhojasi.
- Keskustele muiden kanssa erityisen hankalista kohdista.
- Opiskellessasi yritä minimoida kaikki muu melu ja häiritsevät äänet.

Lähde: <http://www.oulu.fi/opetkeh/oppimisklinikka/oppimistyyli/auditiiivinen.html>

Liite 22 Kinesteettinen oppimistyyli

Tiedonvastaanottotavoissa voidaan erottaa visuaalinen, auditiivinen, taktilinen ja kinesteettinen puoli. Kinesteettisellä oppimisella tarkoitetaan tuntohavaintoon perustuvaa oppimista. Kinesteettinen oppija oppii tunnustellen ja kokemuksen kautta parhaiten. Hänelle on tärkeää, miltä jokin asia, esine tai liike tuntuu. Esimerkiksi miltä vaatteet tuntuvat hänen päällään tai millaiselta tuoli tuntuu istua.

Opiskelutilanteessa - esimerkiksi tenttiin lukiessa - tämä tarkoittaa, että ympäristön pitäisi tuntua mukavalta.

Kinesteettinen oppija hahmottaa ihmisten tarkoitukset ilmeiden, eleiden ja liikkeiden kautta. Hänen käyttämänsä kieli on myös hyvin konkreettista: "Minusta tuntuu." ja "Tämä vaikuttaa.". Kinesteettinen ihminen kiinnittää huomion luennolla esimerkiksi siihen, miten luennoitsija kertoo asioista; kokeeko hän oppimisen aikana hyviä "fiilinkejä". Opitun palauttamisessa kinesteettinen oppija tukeutuu juuri oppimistilanteessa tulleisiin kokemuksiin: hän muistaa, miltä jokin asia tuntui, millainen tunnelma siihen liittyi. Kinesteettiset ihmiset ovat fyysisesti suuntautuneita. Lukiessaan he saattavat käyttää esimerkiksi sormeja tai kirjainmerkkiä apunaan.

Seuraavassa vielä muutamia niksejä, joita kinesteettisesti suuntautunut oppija voi käyttää avukseen opiskellessaan:

- Tee muistiinpanoja pahvilapuille ja sivujen marginaaliin.
- Hyödynnä havaintoesityksiä.
- Vältä istumasta paikoillasi, kun opiskelet jotain uutta. Lukeminen kävellessä huoneessa edestakaisin on opiskeltaessa usein hyvin tehokas tapa.

Lähde:

<http://www.oulu.fi/opetkeh/oppimisklinikka/oppimistyyli/kinesteettinen.html>

Liite 23 Taktiilinen oppimistyyli

Tiedonvastaanottotavoissa voidaan erottaa visuaalinen, auditiivinen, taktiilinen ja kinesteettinen puoli. Taktiiliselle ihmiselle on tärkeää kosketus, ja hän käyttää käsiään ja sormiaan. Myös tunteet ja fyysiset tuntemukset ovat hänelle tärkeitä, ja hän havaitsee herkästi niin omat kuin toistenkin tunteet. Hän kiinnittää huomiota sanattomaan viestintään, kuten ilmeisiin, eleisiin ja äänenpainoihin. Sanaton viestintä merkitsee hänelle enemmän kuin sanat. Tilanteissa tunnelma vaikuttaa keskittymiseen, koska hän ei aina kykene kytkemään pois päältä negatiivisia tunteitaan. Uudesta tuttavuudestaan hän muistaa erityisesti, millainen tunne hänellä oli tästä henkilöstä ja tilanteesta.

Taktiilinen ihminen katselee toisia lukeakseen heidän ilmeitään ja kehonkieltään. Hän kuuntelee parhaiten katse suunnattuna alas ja poispäin. Puhuessaan hän tuo esiin sekä fyysisiä tuntemuksia että tunteitaan. Taktiilinen ihminen käyttää käsiään ja muuta sanatonta viestintää kertoessaan asioista. Hän muistaa erityisesti ne tilanteet, joihin liittyy tunteita ja fyysisiä aistimuksia tai käsin tekemistä. Kun taktiiliselta henkilöltä kysytään: ”Mitä teit tänä aamuna kotona?”, havaitaan hänen katsovan alas palauttaakseen mieleensä kokemiaan tunteita ja fyysisiä aistimuksia. Kuunnellessaan hän usein puuhailee jotain, esim. kieputtaa hiussuortuvaansa, rapsuttaa päätään, naputtaa kynällä.

Taktiiliselle ihmiselle oppimisilmapiiri on tärkeä. Hänen viihtymiseensä vaikuttavat miellyttävä ympäristö, toiminnan vaihtelevuus ja mukavat ihmiset. Taktiiliselle henkilölle tunteet, elämykset ja kosketus ovat tärkeitä ja käsillä tekeminen painottuu. Hän muistaa parhaiten kuulemansa ja näkevänsä asiat parhaiten, kun hän kirjoittaa tai piirtelee.

Lähde: Laine, Anne (2002) Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla. WSOY.

Liite 24 Visuaalinen oppimistyyli

Tiedonvastaanottotavoissa voidaan erottaa visuaalinen, auditiivinen, taktilinen ja kinesteettinen puoli. Visuaalisella oppimistyyllillä tarkoitetaan näköhavaintoon perustuvaa oppimista. Tällaisella oppijalla korostuu näköaistin ja näkemisen merkitys. Hän kykenee palauttamaan mieleensä erilaisia näkömielikuvia, joiden avulla hän rakentaa uutta oppimaansa. Kun visuaalinen oppija puhuu esimerkiksi kokemuksistaan, hän näkee ne kuvina ja käyttää puheensa tukena näkemiseen liittyviä ilmaisuja. Hänen tyypillisesti käyttämiä verbejä ovat esimerkiksi nähdä, näyttää, tarkentaa, erottaa, maalailta, selventää, kirkastaa. Esimerkiksi luennolla ollessaan visuaalisesti suuntautunut ihminen toivoo, että hänelle näytettäisiin asiat joko todellisina tai havainnollistavina kuvina tai ne kuvailtaisiin sanoin.

Visuaalinen ihminen kiinnittää huomiota siihen, miltä asiat näyttävät: koti on siisti, työpöytä järjestyksessä ja vaatetus huoliteltua ja hyvännäköistä. Visuaalinen ihminen elehtii usein käsillään paljon, koska hän samalla ikään kuin piirtää esittämäänsä asiaa. Hän on järjestelmällinen ja haluaa, että asiat etenevät sujuvasti ja jos asiat eivät etene ripeästi, hän saattaa tulla jopa kärsimättömäksi.

Kommunikoidessaan hän pitää katsekontaktia toiseen.

Visuaalisesti suuntautunut henkilö oppii näkemällä ja katselemalla. Hän pitää kuvauksista ja pysähtyy usein näkemään mielessään opetettavaa asiaa. Hän on usein hyvä keskittymään ja hänellä on vilkas mielikuviutus. Opetustilanteessa visuaalisella ihmisellä tarkkaavaisuus suuntautuu usein kalvoihin ja hyvin tehtyihin monisteisiin.

Seuraavassa vielä muutamia niksejä, joita visuaalisesti suuntautunut oppija voi käyttää avukseen opiskellessaan:

- Käytä muistiinpanoissa apuna kaavioita sekä alleviivauksia ja muita merkintöjä. Piirrä omia kuvia, jotka helpottavat assosiaatioiden syntymistä ja mieleen palauttamista. Apuvälineeksi sinulle saattaa usein soveltua ns. [mind map](#).
- Käytä muistiinpanoihin ja piirroksiin suuria paperiarkkeja, vaikkapa A3-kokoisia. Voit käyttää muistiinpanoissasi välillä tikkukirjaimiakin, joilla voit

korostaa asian tärkeyttä. Lukiessasi esimerkiksi tenttiin, voit kiinnitellä tekemiäsi muistiinpanoja ympäri kotiasi, jolloin ne ovat aina näkyvillä.

- Koeta nimenomaan lukea uutta informaatiota sen sijaan että ainoastaan kuuntelisit sitä. Ja kuunnellessasi suullista esitystä, keskity asiaan tiukasti ja piirrä kuulemastasi omaa hahmotelmaasi.
- Luo mielessäsi kuvia muistin tueksi.

Lähde: <http://www.oulu.fi/opetkeh/oppimisklinikka/oppimistyylit/visuaalinen.html>